Łódź, Narutowicza
Telefon № 10-55

Opłata pocztowa uiszczona ry załtem

Najer Folksblat | פרייז 20 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 230 (922 | **Łódź, Niedziela 10 Października 1926** | יערמער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג ב תשרי תרפ״ז. | Nr. 230 (922

אדרעסע פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21. טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24-71

אנ״ארט 1206 אנ׳ארט
צו שראפען
ביי אן אנשטענדיגע פאמיל-
יע צו פערדינגען
פילצאצנא 1, וואוינ. 7.

Dr. med. S. ROSAŁOWSKI
אקושער און פרויען-
קראנקהייטען.
נעהמט אן פון 2 ביז 3 נאכמ.
און פון 6 ביז 7 אווענד.
Bałucki Rynek 3.
tel. 35-75.

עס ווערען געזוכט
טיכטיגע
ארבייטערינם
צו דאמען-היטען
ביי
M. Szlosbajtel
Główna 31.

א קאנדיטאר-
געזעלען
ווערט פון זאפארט געזוכט
33 צעגעלניאנא **33**
ביי קארנבראט.

1071 א לערן-
יונגער
פון ארענטליכע עלטערן ווערט
געזוכט ביים קירושנער׳
י. שאליט, פעטריק. **16**
געגען באלדיגע צאהלונג.

אבער העמדער
נייהער
קענען זיך מעלדען
צו
כאמינכהי
פאמארסקא 3, 1-טער
איינגאנג, 2-טער שטאק.

געלעגענהייטליך
צו פערקויפען
זינגער׳ס א
זיים-מאשין
צו זאקען אין בעסטען צושטאנד
ערפאהרען נאוואט 72, וו. 22.

Dr. med.
M. GLAZER
ul. ZIELONA Nr. 6 טעל. 45-49
ווענערישע קראנקהייטן און
פון 8–9.30, 12–2 און 7–8 אוו.
נשים באזונדער
589

RADION
sam pierze!

אמאל
היינט

אין א טאג פון וואשע נעהמען אלטאג פון אונבעקוועמליכקייט און מאטערניש פאר א הויז-פרוי און פאר דער גאנצע פאמיליע.
עקזיסטירט שוין די פיאג גארנישט און דאס איז נור א דאנק דעם אידעאלע זעלבסטוואשענדען מיטעל „ראדיאן".

עס גענוגט איינצווייקען צוערשט די וועש, און נאכדעם עס אויסצוקאכען
אין „ראדיאן" און די וועש ווערט ריין און שניי-ווייס.

בענוצט נור „RADION"
אונטער גאראנטיע פריי פון כלאר.

„SATURNIA" Sp. Akc. Warszawa :אויסשליסליכע פראדוצענטן
פערטרעטער פאר לאדז און אומגעגענד: **B. BUCHHOLTZ i S-ka, Aleja Kościuszki 21**

דאס אומזיסטע דעמאנסטרירען פון וואשען מיט „ראדיאן" קומט פאר:

מאנטאג, דעם 11. ד. ח. אין סקלאד אפטעקארסקי פון ס. מאיעווסקי, פעטריקאווער 124
דינסטאג, דעם 12. ד. ח. אין סקלאד אפטעקארסקי פון פ. פאמעראנץ, פעטריק. 16.
מיטוואך, דעם 13. ד. ח. אין סקלאד אפטעקארסקי פון סט. פלוזשאצקא, בענעדיקטא 2
דאנערשטאג ד. 14. ד. ח. אין דער פערפומעריע „קאסמאס", פעטריקאווער 60
פרייטאג, דעם 15. ד. ח. אין דער פערפומעריע פון ה. רעכטמאן, פעטריקאווער 207
שבת, דעם 16. ד. ח. אין דער פערפומעריע פון י. ליפינסקי פעטריקאווער 50.

8-טונג שטעפער-מייסטער

היינט זונטאג, דעם 10. אקטאבער ה. י, 7 א זייגער אווענד קומט פאר
אין לאקאל פון האנטוערקער-קלוב, פאלודניאווא 4

אנ׳אויסערגעוועהנליכע
פאך-פערזאמלונג

צוליב דער וויכטיגקייט פון טאג-ארדנונג, ווערען אלע מיטגלידער און נישט-מיטגלידער געבעטען אין אייגענעם אינטערעס מאסענווייז צו ערשיינען.

מיט אכטונג
די פערוואלטונג. 1381

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען שבת ד. 9 אקטאבער געשטארבען אין עלטער פון 52 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער, שווער-פאטער זיידע און אנקעל

נ״ע אברהם פריילי׳ך

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, 12 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז וואלבארסקא 33, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער 1382

די טיעף-טרויערנדע היטערבליבענע.

פעראיין **„הכנסת חתנים וכלות" לאדז.**

דער ציטעווייליגער קאמיטעט טיילט מיט, אז דער סטאטוט פון אונזער פעראיין איז שוין לעגאליזירט געווארען און היינט זונטאג, ב׳ חשון (10. אקט.) קומט פאר די

גענעראל-פערזאמלונג

אין לאקאל פון גמינע-זאל, פלאץ-חאלנאשטשי 6 צום ערשטען טערמין 6 א זייגער אווענד און צום צווייטען טערמין רעמזעלבען טאג פינקטליך 7 א זייגער ביי יעדע צאהל מיטגלידער.

דער ציטווייליגער קאמיטעט. 1335

נאך קורצע און שווערע ליידען איז פרייטאג ד. 8/x ד. י. געשטארבען
אין עלטער פון **63** יאהר אונזער געשעצטער אנגעשטעלטער נ״ע

שמאי אהרן מאלטשאדסקי

אין דעם פערשטארבענעם פערלירען מיר אן ערליכען און געוויסענהאפטען מיטארבייטער. עהרע זיין אנדענקען!

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, 12 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז פעטריקאווער 145, וועגען וואס עס טיילט מיט

די פירמע און דאס פערסאנאל פון 1995
י. גארעליק, פעטריקאווער 145.

צוזאַמענפאָהר פון נאַצ. מינדערהייטען אין פּוילען

יודען וועלען צו דער קאָנפערענץ נישט איינגעלאַדען ווערען.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דאָ האָט זיך געענדיגט די קאָנפערענץ פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אין פּוילען, צו וועלכער די יודען זענען, ווי בעקאַנט, נישט איינגעלאַדען געוואָרען. אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך אויך נישט בעטייליגט די סאָציאַליסטישע אָרגאַניזאַציעס פון די מינדערהייטען.

די קאָנפערענץ האָט בעשלאָסען צונויפצירופען אינגיכען אַ ברייטען צוזאַמענפאָהר פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען (אויסער יודען) און צו גרינדען אַ פּרעסע-ביוראָ.

די ענדערונגען אויף די פּלאַמאַטישע אַמטען.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די פראַגע וועגען בעזעצען דעם אַמט פון אַ וויצע-אויסערן-מיניסטער נעהמט אָן רעאַלע פאָרמען, נאָכדעם ווי די קאַנדידאַטור פון דאַנציגער גענעראַל-קאָמיסאַר שטראַסבורגער איז נישט מעהר אַקטועל, איז שוין כמעט בעשטימט, אַז אַלס וויצע-מיניסטער וועט בעשטימט ווערען ה' טיטוס פיליפּאָוויטש.

אַלס דעלעגאַט פון פּוילען אין דער פעלקער-ליגע וועט אויפ'ן אָרט פון ה' סאָקאַל בעשטימט ווערען דער געוו. אַגראַר-מיניסטער כאַטשינסקי.

ה' יאַנוש ראַדזיוויל וועט בעשטימט ווערען אַלס פּוילישער געזאַנדטער אין בערלין.

די קרעסען-מיניסטאָרען פערלאַנגען צו „רעגולירען" די גרעניץ מיט ליטא

מאַרשאַל פּילסודסקי איז האַטעגאָריש דאַגעגען.

וואַרשא, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) עס גייט אַרום קלאַנגען, אַז אויף דער נעכטיגער זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט האָבען די מיניסטאָרען פון די קרעסען געפאָדערט אין נאָמען פון ווילנער און קאָוונער קאַנט צו רעגולירען דאָס לעבען פון די פּאָלאַקען אין ליטע, ווי אויך רעגולירען די פּויליש-ליטווישע גרעניץ אין הסכם מיט די אינטערעסען פון פּוילען. אויפ'ן קאַטעגאָרישען פערלאַנג פון פּרעמיער פּילסודסקי איז אָבער די פראַגע אַראָפּגענומען געוואָרען פון דער טאָג-אָרדנונג.

פון דער ביבליאָטעק ביי דער העברעאישער אוניווערזיטעט.

ניו-יאָרק, (י.ט.א.) די טעג איז אָנגעקומען קיין אַמעריקאַ פרוי סאָפיע יודין, פערוואַלטערין פון דער נאַציאָנאַלער העברעאישער ביבליאָטעק ביים העברעאישען אוניווערזיטעט. פרוי יודין וועט פערטרעטען די נאַציאָנאַלע ביבליאָטעק ביי דער 50-טער יעהרליכער קאָנפערענץ פון אַמעריקאַנער ביבליאָטעק-פערבאַנד, וואָס האָט זיך געעפענט דעם 40-טען אָקטאָבער אין אַטלאַנטיק סיטי. פרוי יודין וועט אָפּגעבען אַ בעריכט וועגען דער ענטוויקלונג און די ווייטערדיגע פּלענער פון דער נאַציאָנאַלער העברעאישער ביבליאָטעק.

פּרעצעדענט-לאָז ווערט פערקלענערט

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש) דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום וועט די טעג אַרויסגעבען אַ פעראָרדנונג וועגען פערקלענערן דעם צינז-פוס אין די מלוכה בענק פון 10 אויף 9 און אפשר ביז 8 (יעהרליך).

פראַנצויזיש-פּוילישע פעראייניגונג

איז אַ שטערונג צו אַ דייטש-פראַנצויזישען בונד.

וואַרשא, 9. (טעלעפאָניש). דער „קוריער וואַרשאַווסקי" ברענגט אַ ידיעה פון פּאַריז, אַז די דייטש-פראַנצויזישע אונטערהאַנדלונגען זענען איבערגעריסען געוואָרען, ביז עס וועלען אָפּגערייניגט ווערען די שטערונגען צו אַ גרויסען דייטש-פראַנצויזישען בונד.

פאַר איינע פון די דאָזיגע שטערונגען ווערט בעטראַכט דער פאַקט פון דער פּויליש-פראַנצויזישער פעראייניגונג.

כדי זיך קלאָהר צו מאַכען די שטעלונג פון פּוילען אין דער פראַגע פאָהרט אָן גיכען אַפּ קיין וואַרשא איינער פון די בעדייטענדסטע פראַנצויזישע זשורנאַליסטען, וועלכער ווערט גערעכענט אַלס די רעכטע האַנד פון בריאַנ'ען.

דער דאָזיגער זשורנאַליסט וועט אויך בעזוכען ליטע.

די נייע רעגירונג און די מינדערהייטס-פראַגען.

דערווייל איז נאָך גאָרנישט געטהון.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש) אויף די זיצונגען פון פּאָליטישען קאָמיטעט פון דער פריהערדיגער רעגירונג איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער מעמאָריאַל פון געוו. אינערן-מיניסטער מלאָדזיאַנאָווסקי וועגען דער מינדערהייטען - פּאָליטיק. דער מעמאָריאַל האָט אַרויסגערופען אַ שאַרפע קריטיק מצד איינגע מיניסטאָרען, איבערהויפּט מצד מאַרשאַל פּילסודסקי.

צוליב דעם רעגירונגס - קריזיס איז דער גאַנצער ענין אָבגעלעגט געוואָרען. ביז עס איז געקומען די היינטיגע רעגירונג.

דער נייער מיניסטאָרען-קאַבינעט האָט נאָך איבער דער גאַנצער פראַגע נישט קיין אויסגעאַרבייטע מיינונג און ערשט אויף איינער פון די נאָהענטסטע זיצונגען פון פּאָליטישען קאָמיטעט וועט מען זיך ווידער נעהמען צו בעהאַנדלען דעם דאָזיגען אומענדליכען ענין.

דערווייל האָט זיך דער פערטרעטער פון דער מינדערהייטס-סעקציע ה' וואַסילעווסקי געווענדעט צום אינערן-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי מיט אַ ביטע מען זאָל צונויפרופען אַ בעראַטונג פון דער דאָזיגער סעקציע אויפ'ן 15 ה. ח. דער מיניסטער האָט נאָך ה' וואַסילעווסקי'ן נישט געגעבען קיין תשובה, ווייל, ווי מיר ווערען געוואויער, האָט ער בדעה זיך פריהער צו פערשטענדיגען וועגען דער גאַנצער זאַך מיט'ן פּרעמיער. עס איז זעהר מעגליך, אַז דער צוזאַמענשטעל פון דער מינדערהייטס סעקציע זאָל ווערען געענדערט און עס זאָלען אריינגעהן אין דער דאָזיגער סעקציע איינגע נייע פּערזאָנען. עס איז אויך מעגליך, אַז די צאָהל פון די מיטגלידער פון דער סעקציע זאָל ווערען פערגרעסערט: איבערהויפּט מאַכט עס דעם איינדרוק, אַז די נייע רעגירונג וועט אנהויבען

זופּאָן № 3

פּרעמיען-קאָנקורס פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

ווער ס'וועט צושטעלען

5 קופּאָנען,

וועט זיך בעטייליגען אין קאָנקורס

צו בעטראַכטען די מינדערהייטען-פראַגע פון אָנהויב אָן וועט אין דער ערשטער רייהע צוטרעטען דוּ"כצופיהרען רעפאָרמען פון אָרגאַניזאַציאָנעלען כאַראַקטער. מען האַלט ביים שאַפען ספּעציעלע מינדערהייטען-רעפעראַטען ביי די וואָיעוואודסטוועס.

וואָס א"ז שייך ספּעציעל יודישע ענינים, וועט מען וואַהרשיינליך קודם-כל בעטראַכטען די פראַגע פון די יודישע קהלות אויף די קרעסען. דער פּראָיעקט וועגען דעם גאַנצען ענין וועט צ"שטעלען דער דירעקטאָר פון גלויבענס-דעפּאַרטאַמענט ביים בילדונגס-מיניסטעריום ה' אַקיליטש, וועלכער וועט זיך דערביי בענוצען מיט די מאַטעריאַלען, וואָס ה' אַדעלבערג האָט צונויפגעזאַמעלט.

דער פערשאַרפטער שטרייק אין ענגלאַנד.

לאָנדאָן, 9 (י. טע). דער גענעראַל-סעקרעטאַר פון די שטרייקענדע קוילען-גרובען-אַרביי ער האָט געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט ערקלעהרט, אַז ער וועט קיינמאָל נישט שטיצען קיין מיטלען פון קאַמף, וועלכער קען ברענגען אַ שעדיגען שאַ-ען דער אינדוסטריע. אָבער גלייכצייטיג דאַרף מען נישט פערגעסען, אַז דאָס געדולד פון די אַרבייטער האָט זיך שוין אויסגעלאָזען. אויב די אינדוסטריעלער וועלען נישט גאַראַנטירען קיין 10 שילינג אַ טאָג וועט דער שטרייק נישט פערענ-ינט ווערען.

בעקאַנטמאַכונג.

כדי בייהילפיג צו זיין די ברייטע מאַסען פון דער בעפעלקערונג ווערט ערטיילט טעגליך אין אונזער ביוראָ אויסער יום-טובים פון 12 ביז 1 מיטאָג

אומזיסטע יורידישע עצות

דורך דעם בעקאַנטען ספּעציאַליסט ה' א. אהערבערג.

ערשטעס אין פּוילען

פּרעסע-אינפאָרמאַציעס און אַנאָנסען-ביוראָ

„BIP"

ציגעל-גאַס 40, טעל. 20-62.

1377

פעראיין פון יודישע פאָלקס-שולען און פאָר-שול-ערציהונג

אין לאָדז, פּאָלודניאָוואַ 11, טעל. 34-13

איז מודיע, אַז ס'ווערען אָנגענומען איינשרייבונגען פון קינדער פון 4 יאָהר אָן

אין דער העברעאישער פרעבעל-שולע

די פרעבעל-שולע, וואָס וועט געפיהרט ווערען אויף אַ מוסטערהאַפטען אופן דורך ערפאַהרענע פרעבעליסטינס, וועט זיך געפינען אין אַ פּאַסיגען לאָקאַל אויף שענקעוויטשאַ 5/3.

די לימודים הויבען זיך אָן באַלד נאָך יום-טוב.

איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען אין קאַנצעלאַריע פון פעראיין, פּאָלודניאָוואַ 11, פון 9–1 נאָכמ.

1289

NAJLEPSZE CZEKOLADY

S-A Goplana

POZNAN

WSZĘDZIE DO NABYCIA

קוואַליפיצירטע

שניידער-אַרבייטער

צו מענער בעשטעלט

ווערען פון זאַפאָרט געזוכט ביי

ה. מילנער, פּעטריק. 38

טעלעפאָן 19-95.

1392

אַנקזאַגונג.

א הערצליכען דאַנק אַלע קאָלעגען בפרט דעם ה' ריבאָווסקי פאַר דעם איינאָרדנען די טרויער-אַקאַדעמיע מיט דעם צוועק צו שטעלען אַ בעט אין „בית-היתומים", זגערושער 40 און אויך פאַר'ן איינאָרדנען די הזכרה מיט'ן אנטייל פון קאַנטאָר יאָסעלעוויטש, דאָנערשטאָג, דעם 10 אָקטאָבער, אויף דעם נאָמען פון אונזער יונג-פערשטאָרבענעם און אונפער-געסליכען זוהן ליב מיטלים.

משה מייטלים, פרוי און געשוויסטער.

א שילער

פון דער 7-טער קלאַס פון הומאַניסטישער גימנאַזיע

זוכט קאָרעפּעטיציעס

אויף בעקוועמע בעדינגונגען, עווענטועל מיט לאָזשיע. אָפּערטען אונטער S. S. אין אַדמ.

1397

קומט און איבערציינגט אייך!

אַלער אַרט ביטעס, פּאָדאַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס אין אַלע געריכטס,- פינאַנס,- אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אָנגעבעטען, אָמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאָלאָניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.

ווכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שווייצער

איבערזעצונגען: האַנדעלס און פּריוואַט קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען, פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפצומאָנען מיט אייגענע קאָסטען.

מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראייגען צאָהלען 25% ביליגער.

טאַפּעציר-דעקאָראַציע-אנשטאַלט

פאַבריק און מעבעל-לאַגער ווי אויך פערקויף פון פּאָרטיערען, דיוואַנעס און מעבעל-איבערצוג

W. Łuczak

לאָדז, זאַמענהאָף (ראַזוואַדאָווסקאַ) 2 טעל. 14-25

פיליע: פּעטריקאַווער 102, טעל. 14-07

בעמערקונג: עס איז אָנגעקומען אַ פרישער טראַנספּאָרט דיוואַנעס.

ערשטקלאַסיגע

קירזשנערײַ

י. שאַליט, פּעטריקאַווער 16

ווערען אָנגענומען קירזשנער-אַרבייטען אויסגעפערטיגט נאָך די לעצטע מאָדעלען. ביליגע פּרייזען.

1366

מין. זאַלעסקי וועגן די פּויליש-סאָוויעט. בעציהונגען
ס'איז נויטיג אַן'ענגער קאָנטאַקט און אַן'אַלגעמיינער אָפּמאַך.

וואַרשאַ, 19 טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין „גלאָס פּראַוודי" דאַרף זיך בעווייזען אַן'אינטערוויאו מיט'ן אויסער'ן-מיניסטער זאַלעסקי וועגן די פּויליש סאָוויעטישע בעציהונגען און צוזאַמענהאַנג מיט דעם געשלאָסענעם סאָוויעטיש-ליטווישען אָפּמאַך. אזוי זאַלעסקי ווייזט-אָן אויף דער אונגעמאַלקייט פונ'ם אָפּמאַך, גלייכצייטיג אָבער אויף דער נויטווענדיגקייט פון אַן'ענגען קאָנטאַקט צווישען פּוילען מיט רוסלאַנד. לויט דער מיינונג פון מיניסטער זאַלעסקי דאַרפען די ביז-איצטיגע טראַקטאַטען אין אָפּמאַכען צווישען פּוילען און רוסלאַנד פערבונדען-ווערען אין איין אַלגעמיינעם טראַקטאַט.

וול. טיאָמקין, טשעריקאָווער און ד"ר קאַראַלניק
עדות אין שוואַרצבאַרד-פּראָצעס.

פּאַריז, 9 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) אויף דאָנערשטאָג דעם 14 ד. ח. האָט דער אויספאָרשונגס-ריכטער אַרויסגערופען אַ רייהע וויכטיגע עדות אין שוואַרצבאַרד-פּראָצעס. פון די יודישע עדות זענען אַרויסגערופען געוואָרען: וולאַדימיר טיאָמקין, היסטאָריקער טשעריקאָווער און ד"ר קאַראַלניק. די דאָזיגע דריי יודישע פערזענליכקייטען זענען געווען אין אוקראַינע בעת די פּעטליוראַ פּאָגראָמען.

שוואַרצבאַרד'ס פערטיידיגער טאָרעס האָט ערקלעהרט, אַז דער פּראָצעס וועט מאָרקומען נישט פריהער ווי אין יאַנואַר.

אהלוואה פון 100 מיליאָן דאָלאַר
האָט בעקומען בעלגיען פון ענגלאַנד.

לאָנדאָן, 9 (ספּ. טעל.) די בעלגישע רעגירונג האָט פון די היגע און אַמעריקאַנישע בענק דערהאַלטען א הלואה פון 100 מיליאָן דאָלאַר אויף סטאַבילזירען די וואַלוטע.

דער דאָזיגער סכום וועט אויסגעצאָהלט-ווערען אין 2 ראַטעס: די ערשטע 70 מיליאָן און די צווייטע — 30 מיליאָן.

אנטיסעמיטישער טומל אין דער בודאַפּעשטער שטאָט-פערוואַלטונג.
יודענפיינדליכע דעמאָנסטראַציע פאַר'ן שטאָט-ראַט.

בודאַפּעשט, (י. ט. א.) דער אונגאַרישער פּרעמיער-מיניסטער גראַף בעטלען און די גאַנצע רעגירונג האָבען אויסגעגעבען אַ דרוק, אַז דער פריהערדיגער יודענפרעסערישער בירגערמייסטער פון בודאַפּעשט סיפּעס זאָל ווידער אויס-געוועהלט ווערען. נאָכדעם ווי דאָס איז געשעהען, האָבען אָנגעהויבען צו קלינגען אַלע גלאָקען פון אַלע קלויסטערס אין בודאַפּעשט. פאַר'ן שטאָט-ראַט האָבען זיך פערזאַמעלט די אַנטיסעמיטישע פערבאַנדען און געליאַרעמט „נידער מיט די יודען"! די פּאָליציי האָט נישט ערלויבט קיין גרעסערע אַרויסטרעטונגען. ביי דער עפענונג פון שטאָט-ראַט האָבען זיך אָנגעשפּילט שטורמישע סצענעס צווישען די אָנהענגער פון דעמאָקראַטישען בלאָק און דער קריסטליכער רעגירונג. דער דעמאָקראַט ד"ר באַרטשי האָבען בעקומען 30 שטימען און איז געבליבען אין דער מינדערהייט.

א פּוילישער „לאַנדרו" האָט ערמאָרדעט 24 פרויען.

ווילנאַ, 9. (טעלעפאָניש). דאָ איז אַרעסטירט געוואָרען אַ פערברעכער, וואָס ווערט אָנגעקלאָגט פאַר 24 מאָרדען, וועלכע ער איז בעגאַנגען איבער פרויען. ביי דעם אַרעסטירטען האָט מען געפינען אַ דאָקומענט אויפ'ן נאָמען פון פּיאָטר האָלאַצינסקי.

א אויפרוף פון פּראָפ. באַש וועגען שאַפען א „יודיש הויז" אין פּאַריז.

פּאַריז. (י.ט.אַ.) דער בעקאַנטער געלעהרטער און קעמפער פאַר שוץ פון רעכט פון מענשען, דר. וויקטאָר באַש, פּראָפעסאָר פון דער סאָרבאָן, האָט איבערגענומען די פּרעזידענטור פון פּראָווינזשען קאָמיטעט פון דער פעדעראַציע פון די יודישע פעראיינען אין פראַנקרייך. פּראָפ. באַש האָט אָנגעמערקט, דאָס איינע פון די הויפּט צילען פון דער פעדעראַציע איז דאָס שאַפען אַ „יודיש הויז" אין פּאַריז. דאָס „יודישע הויז" דאַרף בילדען אַ רעפּרעזענטאַטיווען צענטער פון אַלע יודישע אַנשטאַלטען און אָרגאַניזאַציעס אין פּאַריז. פּראָפ. באַש האָט זיך געווענדעט מיט אַן'אויפרוף צו די פּרעזידענטען פון די יודישע פעראיינען, אין וועלכען ער ווייזט אָן אויפ'ן וואוקס פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פראַנקרייך און שטרייכט אונטער די נויטווענדיגקייט צו שאַפען אין פּאַריז אַ צענטער פאַר די צושפּליטערטע יודישע כוחות.

גען. מאַלטשעווסקי איז נישט פעראַנטוואָרטליך.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש) די מעדיצינישע קאָמיסיע, וואָס האָט געזאָלט פעסטשטעלען דעם פּסיכישען צושטאַנד פון גענעראַל מאַלטשעווסקי בעת זיין האַנדלונג בעת דער מאַי-איבערקעהרעניש זאָל האָבען פעסגעשטעלט, אַז ער האָט דאַן געהאַנדעלט אין אַזאַ צושטאַנד ווען ער קען נישט זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר זיינע טאַטען.

דער פּראָצעס, וואָס ווערט איצט געפיהרט געגען גענעראַל מאַלטשעווסקי זאָל דעריבער בטל-ווערען.

וועלכע בעדינגונגען שטעלט ה' דיזענהאָף אויף בעטייליגען זיך אין ציוניסטישע עקזעקוטיוו.

ירושלים. (י.ט.א.) ה' דיזענהאָף, דער פריהערדיגער בירגערמייסטער פון תל-אָביב, וועלכער איז אויף דער לעצטער זיצונג פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט אין לאָנדאָן אויסגעוועהלט געוואָרען אין ציוניסטישען עקזעקוטיוו, האָט איבערגעשיקט צו דר. ווייצמאַן אַ מעמאָראַנדום, אין וועלכען ער שטעלט אַרויס אַ רייהע בעדינגונגען, בנוגע איבערנעמען זיין אַמט אין עקזעקוטיוו. ה' דיזענהאָף פאָדערט, אַז זיין דעפּאַרטאַמענט זאָל זיין אויטאָנאָמיש און זאָל האָבען זיין זיץ-אָרט אין תל-אָביב. אויסער דעם וויל ה' דיזענהאָף נישט טראָגען קיין שום פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די איבעריגע דעפּאַרטאַמענטען פון עקזעקוטיוו.

ענגליש-דייטשער אינדוסטריע-קאָנפערענץ.

לאָנדאָן, 9 (אַטע) דער פּרעזידענט פון דער ענגליש-דייטשער אינדוסטריעלער-קאָנפערענץ וואָס קומט איצט פאָר אין לאָנדאָן, סיר ראָבערט האָרן האָט ערקלעהרט, אַז דערווייל זענען דאָס נאָר אינפאָרמאַציאָנס-בעראַטונגען. די רעזולטאַטען פון די בעראַטונגען ווערען געהאַלטען שטרענג בסוד.

פאַר דעזערטירען א שאַפער 1 יאהר טורמע.

ווילנא, 9. (טעלעפאָניש). נעכטען איז דאָ אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער אורטייל אינ'ם פּראָצעס פון קאַפּיטאַן זאַגראָיסקי, וועלכער האָט דעזערטירט אַ שאָפער. דער דאָזיגער שאָפער האָט אָפּגערעדט צו וואַרטען מיט זיין אויטאָבוס אויפ'ן קאַפּיטאַן זאַגראָיסקי אין שטעדטעל שווענטאַל, האָט ער אָבער נישט דערוואַרט זיך און איז אַוועקגעפאָהרען. קאַפּיטאַן זאַגראָיסקי איז פערמשפּט געוואָרען אויף אַ יאָהר טורמע. די צייט וואָס ער איז אָפּגעזעסען ביז'ן פּראָצעס, איז איהם פערעכענט געוואָרען.

ביי גראַף פּאָטאָצקי געפונען עטליכע הונדערט ביקסען
וואָס זאָלען שטאַמען פון אויפשטאַנד פון 1863 יאהר.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש) מיט אַ צייט צוריק האָט אָנגעמאַכט אַ רושם די ערקלערונג פון אַן'אויפשטענדיגען פון 1863 יאָהר, וועגען די גאָלד-זאַפּאַסען, וואָס זענען איבערגעלאָזט געוואָרען דורך די אויפשטענדיגע ביים גראַף זאַמאָיסקי, איצט איז די „רזשעטשפּאָספּאָליטאַ" אַרויס מיט אַ נייער מעשה: וולאַדיסלאַוו הערץ, אַן'אויפשטענדיגער פון 1863 י. איז געקומען אין רעדאַקציע און האָט דערצעהלט, אַז זיין פעטער עדוואַרד גירעדאַ איז מיט עטליכע צעהנדליג יאָהר געווען קאַסירער אינ'ם גוט פון די פּאָטאָצקי'ס, ביי קאָניצפּאָל, דער דאָזיגער גירעדאַ האָט אַמאָל דערצעהלט זיין פלימעניק, אַז אין דעם הויז, וואו זיי וואוינען, זענען בעהאַלטען אוצרות, וואָס שטאַמען פונ'ם אויפשטאַנד אין 1863 י. דאָרט זאָלען זיין 3 מעטאַלענע קעסלען צו 2 און אַ האַלב פוד גאָלד אין יעדען, אַ פלאַש מיט זילבער און אַ מעטאַלענע פּושקע מיט דאָקומענטען, וואָס זענען נוגע דעם אויפשטאַנד, נישט ווייט זענען אויך איינגעגראָבען אייניגע הונדערט ביקסען. די פּאָלישע בעדינגונגען האָבען די גאַנצע צייט נישט ערלויבט צו מאַכען די אויספאָרשונגען און דער ריכטונג. איצט ווען הערץ איז צוריקגעקומען פון סיביר, וואו אַהין ער איז פערשלעפּט געוואָרען אין אָנהויב פון קריג האָט ער וועגען דעם מיטגעטיילט די מאַסגעבענדע קרייזען, די ערקלערונגען פון הערץ ווערען אויך בעשטעטיגט דורך אַ וואַרשאָווער איינוואוינער שטאַפּלער, וואָס זיין פאָטער האָט מיטגעאַרבייט ביי די פּאָטאָצקי'ס אין 1863, איז ער געווען דער פיהרער פונ'ם אויפשטאַנד אינ'ם דאָרטיגען קרייז.

אויף די אָנווייזונגען פון שטאַפּלער האָט מען אָנגעהויבען צו זוכען און מ'האָט ווירקליך אין כשאַנסטקאָוו געפונען איינגעגראָבען עטליכע הונדערט ביקסען

ענערגישער קאַמף געגען דער קוהלען-ליכווע
געשאַפען א קאָמיטעט וואָס וועט בעזאָרגען דעם אינערליכען מארק מיט קוילען.

וואַרשאַ, 9. (טעלעפאָניש). דער באַהן-מיניסטער ראָמאָצקי האָט אָבגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי וועגען בעקעמפען די שוועריגקייטען ביים בעזאָרגען דעם אינערליכען מאַרק מיט קוילען. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אָנצעווענדען די שאַרפסטע מיטלען, וואָס זאָלען זיכערען אַ גענוגענדען טראַנספּאָרט קוילען פאַר'ן אינערליכען געברויך. ס'זאָל געשאַפען ווערען אַ ספּעציעלער קוילען-קאָמיסאַריאַט אין קאַטאָוויץ און אין דאָמבראָווע, וואָס זאָל אָבהיטען אַז אין די פּונקטען, וואו ס'וועט פעסטגעשטעלט אַ דוחק אין קוילען זאָל באַלד אַרויסגעשיקט ווערען אַ גענוגענדער סכום. אין פאַל ווען די דאָזיגע פעראָרדנונג זאָל נישט ברענגען קיין פּאָזיטיווע רעזולטאַטען, זאָל אויף אַ געוויסער צייט אָבגעשטעלט ווערען דער עקספּאָרט פון די פּוילישע וואַגאָנען, און זיי וועלען בעשטימט ווערען אויסשליסליך אויף איבערצופיהרען קוילען פאַר'ן אינערליכען געברויך. צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען אָבצוהאַלטען אַ געמיינזאַמע קאָנפערענץ מיט'ן אינערן-מיניסטער וועגען בעקעמפען די קוילען-ליכווע אין וואַרשאַ און אין לאָדז.

אויסגעגראָבען די שטאָט פון קעניג אבימלך
הינטער שכם.

מיר האָבען שוין געהאַט איבערגעגעבען בקיצור, אַז די אַרכעאָלאָגישע עקספּעדיציע פון בערלינער פּאַלעסטינאַ-פאָרשער פּראָפ. זעללין האָט הינטער שכם געמאַכט זעהר וויכטיגע אויסגראָבונגען, וואָס בעלייכטען גאַנצע שטעלען פון כתבי-הקודש.

אויספיהרליכער וועגען די דאָזיגע אויסגראָבונגען דערצעהלט איצט אין דער „פאָס. צייט." דער ברעסלויער פּראָפעסאָר אירכו, וועלכער האָט זיך אויך פערנומען מיט פאָרשונגס-אַרבייטען אין ארץ-ישראל.

די שטאָט שכם, וואָס איז אַזוי בעקאַנט פון די שילדערונגען פון חומש, האָט ביי דער איינוואַנדערונג פון די יודישע שבטים אין ארץ-ישראל געשפּילט אַ גרויסע ראָליע, און בעזונדער איז זי בעקאַנט דורך דער מעשה מיט'ן קעניג אבימלך, וואָס ווערט דערצעהלט אין שופטים, קאַפּיטעל ט'.

היינט הייסט דער באַרג, וואו עס האָט זיך אַמאָל געפונען די שטאָט שכם, — באַלאַטאַ. די דאָזיגע אַלטע שטאָט איז איצט אויפגעדעקט געוואָרען פון די חורבות פון טויזענדער יאָהרען, און פאַר'ן אויג האָבען זיך ענטפּלעקט בילדער. וואָס ביזהער האָט מען זיי נאָר געקענט פון תנ"ך.

באַלד ביים איינגאַנג פון דעם אויסגעגראָבענעם שטח ענטפּלעקט זיך דער מערב-טויער פון דער שטאָט, בערך דריי מעטער ברייט. דער המשך פון דעם טויער אין ביידע זייטען איז אַ מעכטיגע מויער-וואַנד, וואָס שטאַמט פון די כנען'ישע צייטען. אַזאַ מויער האָט מען נאָך ביזהער אין ארץ-ישראל אין ערגעץ נישט אויסגעגראָבען. דירעקט פון דעם מערב-טויער ציהט זיך דער קעניגליכער פּאַלאַץ מיט אַ סך קליינע און גרויסע צימערן און מיט קאַנאַלען, וואָס פיהרען אַרויס הינטער דער שטאָט-מויער.

די ענגע פערבינדונג פון דעם מויער מיט'ן פּאַלאַץ בעווייזט בולט, אַז דאָ האָט געהערשט דעמאָלט די השפעה פון די בני-חת (די חתים) אין דעם קעניגליכען פּאַלאַץ קאָן מען זעהר דייטליך אונטערשיידען די אונטערשטע כנע'נישע שיכט פון דער אויבערשטער — ישראל'י-שער.

דער בעזוכער געפינט זיך דאָ אין די צימערן, וואו עס האָט אַמאָל געוואוינט אבימלך און פון וואַנען ער האָט בעהערשט די שטאָט שכם.

אינוועניג הויכע זיילען מיט עגיפּטישע אָרנאַמענטען, אַ בעזונדער אויבוי פון אַ מזבח פאַר אוגז ליגט דער געוואַלדיגער בגין, אין וועלכען עס האָבען זיך אָבגעשפּילט די לעצטע בלוטיגע קאַמפען צווישען אבימלכ'ן און די איינוואוינער פון שכם. דאָ, אין דעם „ברית-בעל" - טעמפּעל, האָט אבימלך בעקומען פון די איינוואוינער פון שכם די 70 זילבערנע שקלים. פאַר וועלכע ער האָט זיך געדונגען סאָלדאַטען איינצונעהמען פאַר איהם די שטאָדט (שופטים ט'). דאָ האָבען זיך שפּעטער בעפעסטיגט די זעלבע בירגער פון שכם, ווען זיי האָבען געוואָלט אַראָפּוואַרפען פון זיך דעם יאָך פון דעם זעלביגען אבימלך. און ער האָט זיי פערטיליגט דורך פייער און שווערד.

צו מזרח פון דעם טעמפּעל ציהען זיך בנינים פון בירגערליכע, חרוב-געוואָרענע הייזער. אויך דאָ דערקענט מען בולט די שפּורען פון דער כנענ'ישער און דער שפּעטערדיגער ישראל'ישער צייט. אין די חורבות פון די דאָזיגע הייזער האָט פּראָפעסאָר זעללין געפונען פערשיעדענע קלייניגקייטען: גאָלד-ציהרונג פון אַ יודישער פרוי, עגיפּטישע ציהרונגען, ווייבליכע געצען-בילדער (אפילו אַ בילד פון דער געטין עשתרת), כלים פון טעגליכען געברויך א. א. וו.

ZWIEDZ WYSTAWĘ GOSPODARSKO-HYGIENICZNĄ w ŁODZI
Al. Kościuszki 73, 75, 77
„Targ Rzemieślniczy".
Koncerty—Radjo—Kino. 1485 Wejście 1 złoty.

פלום-מינוס.

„נאש פושעגלאנד“ און „דרוא גראשע“.

איצט, נאך דעם, ווי מארשאל פילסודסקי האט זיך געשטעלט בראש פון דער רעגירונג, און דערמיט געבראכט, אזוי-צו-זאגען, די מאראלישע רעוואלוציע צו איהר העכסטען און אייגענטליכען פועל יוצא – איז נישט קיין איבעריגע זאך צו מאכען א סך הכל פון דעם, וואס עס האט זיך געענדערט פאר דער צייט פון דער מאי-שיסעריי אין ווארשא.

— מה נשתנה? וואס פאר א שינוי איז פארגעקומען?

דעפ. יצחק גרינבוים זאגט זיך וועגען דעם ארויס אין „נאש פושעגלאנד“ און שטעלט זיך ספעציעל אב אויף דעם מאראלישען ריוח, וואס מיר, יודען האבען דערפון געגאסען.

הגם דער חשוב'ער דעפוטאט זאגט אין אנהויב קלאהר, אז בארטעל'ס פראגראם איז נישט אויסגעפיהרט געווארען אין דעם וויכטיגסטען טייל – דהיינו, אין דעם ענדגילטיגען פראקלאמירען און פערפעסטיגען די גלייכבערעכטיגונג, שטעלט ער דאך פעסט, אז עפיס-וואס האט זיך א ריהר געטון, און ער רעכענט אויס א רייה „ישועות ונחמות“ (פלוס'ן – רופט ער עס) וואס בארטעל'ס קאבינעטען האבען מיט זיך געבראכט.

אזוי ווייסט דעפ. גרינבוים צו דערצעהלען, אז – די שטייער-פראגע איז עטוואס געלינדערט געווארען; מ'האט צוריקגעצויגען דעם אינדוסטרי-פראיעקט פון סיים; ס'איז אפגעווענדט געווארען די סכנה פון איינפיהרען די מיטעל-אלטערישע צעכען; אין דער פראגע פון רעווידירען די מאנאפאל-קאנצעסיעס מערקט זיך א געוויסע פערקלענערונג פון שעמפא; אזוי איז אויך געלינדערט געווארען די „פרעמדען“-פראגע. ס'איז פערלייכטערט די פראצעדור פון ארויסגעבען אויסלענדישע הגהה-פעסער פאר אביטוריענטען פון מיטעל-שולען, וועלכע ווערען נישט צוגעלאזט צו די פוילישע אוניווערזיטעטען; ס'איז צוריקגעצויגען געווארען, אחר המעשה, דער טרויעריג-בריהמטער צירקולאר וועגען נומערוס-קלויזוס, א. א. וו., א. א. וו.

דעפ. גרינבוים געדענקט אפילו צו ברענגען דעם כאראקטעריסטישען פאל, אז דער גאלוב'ער סטאראסטע, וועלכער האט זיך נישט געגענגעשטעלט די אנטי-יודישע עקסצעסען, איז אפגעזאגט געווארען פון זיין פאסטען, און אז ס'איז פערקלענערט געווארען די שטראפלאזיגקייט פון די פאליציאנטען, וועלכע לאזען זיך פון-צייט-צו-צייט וואוילגיין אויפ'ן חשבון פון יודען.

לעולם זענען עס גאנץ קנאפע נחמות פאר רייפע בירגער, און פון ישועות איז עס אוראי און זעהר ווייט – מיר זעהען דא, למשל, נישט אזוי קיין פ ל ו ס ע ן פאר זיך, ווי די פערקלענערטע מ י נ ו ס'ן פאר דעם הנותן תשועה ליהודים...

עס איז א זעלבסטפערשטענדליכקייט, דער אנהויב פון קומען צום שכל, און דעפ. גרינבוים ווייסט נאך אליין, אז עס זענען נאך איבערגעבליבען פיל פרינציפיעלע פראגען צו ערלעדיגען, ווער רעדט נאך, אז אויף יעדען שריט און טריט בעגעגענען מיר זיך מיט דער אלטער פראקטיק –

און אט קומט טאקי די „גאזעטא ווארשאווסקא פאראננא“ (דווא גראשע). און קאן נישט פערטראגען די עולה, וואס דעפוטאט גרינבוים רעדט וועגען פלוס'ן. (אז מיר רעדען וועגען מינוסען איז דאך ממילא שלעכט!)

די דאזיגע צייטונג טייטשט אויס גרינבוים'ס סך הכל אין „נאש פשעגלאנד“ אויף איהר אופ'ן, און דערוייזט, אז דורך די יודישע „הנחות“ ליידט דאס פאטערלאנד – זי שיט מיט פעך און שוועבעל אויף רעכטס און לינקס, און

ס'איז בעסער, אבער אויסזיכטסלאז

דער מצב פון יודישע קרעמער און בעל-מלאכה אין רוסלאנד

אמת, די הפקרות, דער ווילקיר, וואס האט פריהער געהערשט אין שטעטעל, איז שוין איצט, אין א גרויסער מאס, אויסגעראטען, אבער אין גאנצען אויסגעראטען איז עס נאך נישט. דער אינספעקטאר איז שוין טאקע נישט דער זעלביגער זעלבסטהערשער, וואס מאל אבער א הערשער איז ער נאך אלץ.

א סך ערגסטער שטעהט די פראגע וועגען דער עקאנאמישער לאגע פון דעם שטעטעל.

מען מוז צוגעבען, אז אין פערגלייך ווי עס איז געווען מיט צוויי יאהר צוריק, איז די עקאנאמישע לאגע אין שטעטעל עטוואס בעסער, ס'איז נאך אבער זייער ווייט דערפון, אז דער גרעסטער טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג זאל האבען פון וואנען צו לעבען.

די שטייערען אויפ'ן קרעמערל און אויפ'ן קוסטאר (בעל-מלאכה) זענען טאקע פערקלענערט געווארען, דערפאר אבער זענען פערגרעסערט די קאמונאלע אפצאלונגען (דירה-געלד, וואסער, בעלייכטונג און אזוי ווייטער). און דער עיקר – אפילו די פערקלענערטע שטייערען איז אויך נישטא פון וואנען צו צאהלען.

א גרויסער טייל קרעמער האנדעלט אהן פאטענטען, און נישט דערפאר, ווייל זיי גנב'ענען פון אינספעקטאר, נאר דערפאר, ווייל דער אינספעקטאר האט נישט געפונען פאר מעגליך אזוינע הענדלער צו בעשטייערען.

פון 30 ביז 35 רובל א חודש (אנשטאט 20 רובל א חודש מיט א יאהר צוריק) – דאס איז דער איצטיגער פערדינסט פון דעם קוסטאר.

דאס רעדט זיך וועגען דעם בעסערן קוסטאר, וואס האט געצייג און רוי-מאטעריאל. עס זענען אבער פערהאן א סך קוסטארן, וועמען עס פעלט ביידע זאכען. אויסער דעם איז צווישען יודישע בעלי מלאכות, ווי בעוואוסט, פער־האן אַ גאנץ גרויסע צאהל קאליקעס און פארטאטשעס, וואס דארפען אין דער ווירקליכקייט צוגערעכענט ווערען צו די דעקלאסירטע עלעמענטען, פשוט גערעדט, צו די קבצנים – לופט-מענשען, וואס האבען נישט פון וואנען א טאג איבערצוקומען.

א ספעציעלע אויספארשונג, וואס איז נישט לאנג צוריק דורכגעפיהרט געווארען אין קיעוו צווישען 414 קוסטארען, וועלכע האבען זיך פערשריבען אויף ערד-ארבייט, האט בעוויזען, אז צווישען זיי איז קיין איין רעכטער בעל-מלאכה נישטא. דער גרעסטער טייל פון זיי זענען געווען שניידער-טאנדעטניקעס, וואס קענען אויסשטשאבען א פאר הויזען, און שוסטער לאטוטניקעס, וואס נאר א לאטע קענען זיי. די איבעריגע זענען געווען סמאלע-טרייבער, שוואקסמאכער, קוואס-מאכער, „פאבריקאנטען“ פון נאדלען צו נאפט-מאשינקעס, שאכטעל-מאכער און נאך אזעלכע „קוסטארען“-ספעציאליסטען, וואס האבען אין די בעסטע צייטען געלעבט אין גרויס דחקות און וואס שטארבען איצט אויך דריי מאל א טאג פון הונגער.

נאך ערגער איז די לאגע פון דעם קרעמער און קליין-הענדלער.

דער מלוכה-האנדעל און די ברייטע פערצווייגונג פון דער קאאפעראציע איבער אלע שטעט און שטעטלעך שטויסט אלץ מעהר און מעהר ארויס פון זיין פאזיציע דעם פריוואטען קרעמער.

דער פויער בעקומט אלץ מעהר און מעהר צוטרוי צו דער קאאפעראציע. ער קויפט ביי דעם פריוואטען קרעמער נאר דאס, וואס ער קען נישט בעקומען אין דער קאאפעראציע.

אז מען ווערט געדענקען ווי שווער עס איז פאר דעם פריוואט-קרעמער צו בעקומען סחורה, ווי קליין עס איז זיין אומזאץ קאפיטאל און ווי גרויס עס איז די קאנקורענץ פון דער קאאפעראציע פון איין זייט, און פון די קרעמער צווישען זיך – פון דער צווייטער זייט, וועט מען ווערט האבען אין זינען די הנחות און פריווילעגיעס, וואס עס האט די קאאפעראציע, און ווי עס ווערט געדריקט דער קרעמער – וועט לייכט זיין צו פערשטעהן, ווי „גוט“ עס איז די לאגע פון דעם „פריוואטען קאפיטאל“...

נישט לאנג צוריק זענען אין די צייטונגען פערעפענטליכט געווארען ציפערן וואס בעווייזען, אז דער פריוואט-האנדעל אויף אוקראינע פערברייטערט זיך. אבער טאקע אין דעם זעלביגען קאמוניקאט ווערט געזאגט: ערשטענס, אז דער וואוקס פון האנדעל געהט אין דער ריכטונג פון הורטאווען האנדעל צווייטענס, אז די רעגירונגס-טרעסטען פערקויפען וואס ווייטער אלץ ווייניגער סחורה צום פריוואטען סוחר, און דריטענס, אז דער פריוואט-האנדעל פערשפרייט זיך דער עיקר אין דארף און נישט אין שטאט.

אויב איהר ווילט וויסען, ווי עס זעהט אויס דער מסחר אין שטעטיל. ווייענט וואס קרעמער אליין זאגען.

איך פרעג א קרעמערקע:

— „צו וואס זיצט איהר און פריהרט אין קעלט, וואס אייער גאנצער פערדינסט בעטרעפט וואסערע צוויי רובל א חודש“?

— „וואס דען זאל איך טון מיט די 10 דאלאר, וואס איך האב בעקומען פון אמעריקא – זיצען, אפשר, און עסען פון גרייטען“?

„דאס רוב קלייטלעך זענען טאקע נישט מעהר ווערט פאר 10 דאלאר און אין צוזאמענהאנג מיט'ן סחורה-הונגער האבען זיי שוין נישט פארוואס צו קויפען קיין סחורה“.

און אט, וואס עס זאגט וועגען דעם אומזאץ און פערדינסטען פון דעם „אויסגעלעבטען“ האנדעל די אוקראינער שטייער-פערוואלטונג. וועלכע איז נאטירליך, מעהר געניגט צו פערגרעסערן די סומע פון אומזאץ (כדי צו בעקומען העכערע שטייערן), ווי צו פערקלענערן. לויט דער אויסרעכענונג פון דער פינאנסאינספעקציע, בעטרעפט דער אומזאץ פון א קרעמער פון דער ערשטער קאטעגאריע פון 1.000 ביז 1.500 רובל א חודש. א קרעמער פון דער צווייטער קאטעגאריע מאכט אנ'אומזאץ פון 2.500 ביז 2.700 רובל א יאהר. מיט א פערדינסט נישט העכער פון 360 רובל א יאהר, אדער 30 רובל א חודש, דערפון דארף ער צאהלען 30 רובל א יאהר פאר א פאטענט. איינקונפטס-שטייערן און אפט – פראצענט פאר א טייל פון דעם אומזאץ-קאפיטאל..

איך וועל זיך נישט פערנעהמען מיט נביאות וועגען דער צוקונפט פון פריוואטען קאפיטאל אין סאוויעט-רוסלאנד בכלל. גאר אז דער שטעטלדיגער קליינער קרעמערל האט נישט וואס צו האפען אויף בעסערע צייטען – דאס איז פאר מיר קלאהר ווי דער טאג. אדרבא, אלץ איז דערפאר, אז וואס ווייטער וועט זיין לאגע ווערען אלץ ערגער; דער מלוכה-האנדעל און די קאאפעראציע איז א צו-שטארקער קאנקורענט פאר דעם פריוואטען קאפיטאל בכלל און פאר דעם גראשענעם שטעטלדיגען מסחר בפרט.

ז. חענדראף, (פארווערטס).

די יודישע פרעסע אין אמעריקא

איהר ענטוויקלונג, טיראזש, איינפלוס און אינטערעסען-קרייז.

(קארעספאנדענץ פון חיען צום נייעם פאלקסבלאט).

בשעת דעם אויפהאלט פון גענעראל-דירעקטאר פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור אין ניו-יארק ה' יעקב לאנדוי אין וויען האט ער געגעבען א אינטערוויאו דעם פערטרעטער פון „וויענער מארגענצייטונג“ וועגען דער צאהל, איינפלוס און בעדייטונג פון דער יודישער פרעסע אין אמעריקא.

די יודישע פרעסע אין אמעריקא האט זיך אין די לעצטע יאהרען זעהר שטארק ענטוויקעלט. עס איז געשטיגען דער טיראזש און עס איז שטארקער געווארען דאס פעראנטווארטליכקייטס-געפיהל פון די צייטונגען. דעם אויבען-

אן צווישען די יודישע טאג-צייטונגען אין ניו-יארק פערנעמט דער „פארווערטס“. זיין טיראזש שטייגט איבער 300,000 עקזעמפלארען. שעף רעדאקטאר פון „פארווערטס“ איז אב. קאהן. אויפ'ן צווייטען ארט שטעהט דער „מארגען זשורנאל“, אנ'ארגאן פון די ארטאדאקסיש-ציוניסטישע קרייזען, שעף רעדאקטאר איז יעקב פישמאן און ד. וויערניק. דער טיראזש פון זשורנאל דערגרייכט 100,000 עקזעמפלארען דאס איז די איינציגע יודישע מארגען-צייטונג אין אמעריקא, ווייל אלע איבעריגע צייטונגען געהן ארויס אין אוונט. חוץ דעם „פארווערטס“ געהערען די יודישע צייטונגען צו פריוואטע אונטערנעמער. צ. ב. דער איינציגער אינהאבער פון „טאג“ איז ה' ד"ר שאפירא, די רעדאקטארען זענען ד"ר מארגאשעס און דינגאל. דער „טאג“ איז אנ'ארגאן פון פראגרעסיווען ציוניזם. אין ניו-יארק ערשיינט אויך דער „ארטאדאקסיש-ציוניסטישער טאגעבלאט“ אונטער דער רעדאקציע פון ה' בובליק ווי אויך א קאמוניסטישע טאג-צייטונג „די פרייהייט“. אויף אזא אופן בעזיצט די גרעסטע שטאט פון אמעריקא 5 גרויסע צייטונגען אין דער יודישער שפראך, וועלכע האבען א גרויסען לעזער-קרייז.

נישט לאנג איז דורך ה' לאנדוי געגרינדעט געווארען אנ'ענגליש-יודישע צייטונג דער „דיילי דזשואיש ביולעטין“. די צייטונג האט א ספעציעלע בעדייטונג, זי ברענגט אלע ידיעות ווי אלע איבעריגע יודישע צייטונגען, אבער אהן לייט-ארטיקלען. דאגעגען גיט דער „דיילי דזשואיש ביולעטין“ אויסצוגען פון די וויכטיגסטע לייט-ארטיקלען אין דער גאנצער יודישער פרעסע.

דער „דיילי דזשואיש ביולעטין“ ער פילט די אויפגאבע פון א פערמיטלער צווישען די יודישע מאסען און די לידערס. די צייטונג ווערט רעדאגירט דורך ה' שפיגעלמאן.

אין פילאדעלפיע ערשיינט די צייטונג „יודישע וועלט“ אין טשיקאגא, דער „יודישער קוריער“ און א ארטיגע אויסגאבע פון „פארווערטס“. אין קלעוולאנד ערשיינט אויך א יודישע צייטונג „יודישע וועלט“.

אין אמעריקא געהן אויך ארויס העכער זעכציג יודישע וואכענבלעטער אין דער יודישער און ענגלישער שפראך, וואס פערטרעטען אלע פארטיי-שאטירונגען. א סך וואכענבלעטער ווערען ארויסגעגעבען דורך די רעפארם-קרייזען, וואס שפילען, ווי בעקאנט, אין אמעריקא א פיל גרעסערע ראל ווי אין אייראפא.

זייט דער וועלט-מלחמה אינטערעסירט זיך זעהר די יודישע פרעסע אין אמעריקא מיט די געשעהענישען אין אייראפא. דער אמעריקאנער יוד אינטערעסירט זיך שטארק מיט'ן גורל פון זיינע ברודער אין אייראפא, וועלכ' ער גיט אויך מאטעריעלע הילף. ידיעות פון אלע לענדער, וועגען דער ווירטשאפטליכער, פאליטישער און קולטורעלער לאגע פון די יודען רופען ארויס א גרויסען אינטערעס ביים אמעריקאנער יודישען לעזער-פובליקום. א גרויס ארט אין דער יודישער פרעסע אין אמעריקא פערנעמען די ידיעות פון ארץ-ישראל. אזוי ווי די אלגעמיינע פרעסע אין אמעריקא פערנעמט זיך אויך די יודישע פרעסע מעהר מיט קאנקרעטע און פראקטישע פראגען, ווי מיט אבסטראקט-גייסטיגע פראבלעמען.

אין דער לעצטער צייט בעשעפטיגט זיך שטארק די יודישע פרעסע אין אמעריקא מיט דער קרים-קאלאניזאציע. עס ווערען געמאכט בעמיהונגען אויסצוגלייכען די מיינונגס-פערשידענהייטען אין דער פערשידענהייטען אין דער פראגע. אויך שווארצבארדס פראצעס און די עמיגראציע-פראגע געהערען צו די וויכטיגסטע טעמען פון די יודישע צייטונגען אין אמעריקא. ענדליך שענקט די יודישע פרעסע אויך א סך אויפמערקזאמקייט די פראגען און בעדערפענישען פון יודישען לעבען אין אמעריקא.

אין אנהויב פון יאהר 1926 זענען ערשינען אין אמעריקא 98 יודישע צייטשריפטען. צווישען זיי 12 טאג-צייטונגען, 61 וואכענבלעטער, 14 חודש-זשורנאלען, 3 צוויי-חודש-זשורנאלען און 8 פערטעל-יאהר שריפטען. (י.ס.א.)

פיהרט אויס, אז –

„יעדענפאלס איז שוין די העכסטע צייט, אז נאך גרינבוים'ס באלאנס פון די פלוסען זאל די פוילישע געזעלשאפט אנהויבען צו בערעכענען דעם בילאנס פון די אייגענע מינוסען“.

מוזען מיר מסכים זיין, אז די דאזיגע פאדערונג איז א גערעכטע פאדערונג און שטיצען זי אונטער.

מיר זענען גלייכצייטיג אויף אזוי פיל בעזונט, אז ביי דער געלעגענהייט וועלען מיר דער פוילישער געזעלשאפט אנווייזען אויף איהר ערשטען מינוס, וואס ס'קומט אונז אונטער דער האנד – אטא האט איהר איהם, די... „דווא גראשע“ און איהר אידעאלאגיע.

מן.

מאאק
פערגעסט נישט
פערניכטעט אלערליי ווערים
PA MIE TAJ MAOK TEPI WSZELKIE ROBACTWO
פאר מענשען און הויזטיר אונשעדליך

לעטשניצע פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען!
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָ ענד

ד״ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען־קר.	4—3
ד״ר קערשנער	קינדער־קראַנקהייטען	12—9 5.30—4
ד״ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12—10 6.30—5
ד״ר לוביטש	הויט־און געשלעכט קר.	2—12
ד״ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3—1
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען־קראַנקהייטען	2—12.30
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	2½ 1
ד״ר בערגסאָן	פרויען און געבורטס־הילף	4—3

פּסולאָ־טעראַפּיע, שפּר. ד־שטערונגען ווי שטאַמלען א. ז. וו. פּאָקען־שטעלען, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַהלונג אָנשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף טערלאַגג — היזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריע ווערען אָנגענומען אַלע ערט אַנאַליזען, ווי אויריגע פלעגמע און בלוט. 2120
אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ
דענטיסטישער קאַבינעט
עם נעהמען אָן:

ד״ר זילבערשטיין	צאָהן־אַרצט	9—2 נ. מ.
ד״ר לאַזשינסקאַ סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן־אַרצט	7.30—3

קינסטליכע ציהן, קראָנען, מאָסטען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

בעקאַנטמאַכונג.
די בעוואוסטע וואַרשאַווער פירמע א. נ. **J. KRZYPOW** האָט ערעפענט —:— אין —:—
לאָדז, 16 בענעדיקטאַ 16
א מעבעל־לאַגער
קויפט און פערקויפט אַלערליי מעבעל, דיוואַנעס, ניי מאַשינען, ווי אויך גאַרדעראָבען, אַנטיקען און פעלצען. כ׳קויף פּיאַנינאָס, און כ׳צאָהל די העכסטע פּרייזען קומט און איבערצייגט אייך 685

לעטשניצע (פאַר קומענדע קראַנקע)
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך דענטיסטישער קאַבינעט
„SALUS"
גלובנאַ 41 טעל. 46-65. איז טעטיג טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אין אָוו. זונטאָג — פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

ד״ר ז. ראַקאָווסקי	אויערען־האַלז און נאָז־קראַנקהייטען	פון 11 — 12
ד״ר לאַנדקאַ	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 1 — 2 און פון 5 — 7
ד״ר דינענזאָהן	קינדער־קראַנקהייטען	פון 11—12 און 4.30—6
ד״ר וויים	כירורגישע קראַנקהייטען	פון 1—2 און פון 6.30—7.30
שמערלאָווסקי	פרויען־קראַנקהייטען און אַקושעריע	2.30 — 3.30, 5.30—6.30 זונטאָג פון 12—1
זילבערשטראָם	הויט, ווענערישע און געשלעכטס קראַנקה.	פון 11.30—1 און 7—8
ד״ר גאָלדבערג	אויגען־קראַנקהייטען	פון 10.30—12.30
ד״ר גאָלדרינג	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 11—12 און פון 3—5
צאָהן־אַרצט פרוי לאַנדקאַ סט. נעלבערג	צאָהן־און מויל קראַנקהייטען	9.30—12 און פון 4—7 12—2 און פון 7—8

אָפּאַטרונקעס, אָפּעראַציעס, איינשפּריצונגען, פּאָקען־שטעלען. אַלעריי אַנאַליזען, (ווי אורין, פלעגמע, בלוט אז״וו) דורכלייכטונגען און רענטגען אויפנאַהמען. קורס פאַר שטאַמלער. געבורטס־הילף בעראַטונגען פאַר מוטערס. קינסטליכע ציין, קראָנען, גאָלדענע בריקען, פּלאָמבען א. אז. וו. ספּעצ. קורסען פאַר שטאַמלער. היזיטען אין שטאָט.
שוץ־אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין. 211

לעטשניצע פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	3-2 11-10 7½—6½
ד״ר רושאַנער	הויט־און געשלעכטס־קר.	11—10 2—1
ד״ר גאָלדשטיין־פּאָלאַק	אויגען־קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד״ר יוסטמאַן	נערווען־קראַנקהייטען	2—12
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד״ר פּאַפּיערני	פרויען־און געבורטס־הילף	6-5 1-11½
ד״ר קאַנטאָר	כירורגישע־קראַנקהייטען	2-1.ז 4-3
ד״ר ווינבערג	אינערע הערץ לונגען־קר.	7-5½ 1-11
ד״ר סטופּעל	רענטגען	12-10 6-4
ל. פּרוסאַק	צאָהן־אַרצט	10—2
נ. ראָזעס	צאָהן־אַרצט	7—4

צאָהן־פונדהיילונג, בעלייכטונגען, קראָנען, מאָסטען, א.אז.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגען־אינסטיטוט
היילונג פון הויט־קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, סטר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעדיצינישע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער.
אָנמעלדונגען נעגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
היזיטען אין ד׳ר שטאָט.

Dr. med. W. EYCHNER
פרויען־קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגערזשער 38, טעל. 34-72
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12 ביז 2 מיטאָג, אין דערהיים פון 6—8 אָוונד, זונטאָג—פון 11 ביז 12 מיטאָג.

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, ניי־מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו.
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. וויצמאַן נאַרוטאָוויטש 19
(דזשיעלנאַ)
אין מעבעל־געוועלב, (פּריוואַט־וואוינונג) שענקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פערש. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען. 1374

28 נאַר 28 נאַר 28
פערקויפט נישט אייער
מעבעל,
דיוואַנעס, פעלצען, אַנציגער, ניי־מאַשינען אז״וו, בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאַנג־קאָנקורענט צו פירמע
ח. ראָזניס, בענעדיקטאַ 28
נאָר איך צאָהל די העכסטע פּרייזען!
בעמ.: ביי מיר אויך לאַגער שטענדיג פערשיידענע גענוצטע מעבעל און נייע זאַכען צוזאַמען, פּרייזען צוגענגליכע, ווז איבערצייגט!
28 נאַר 28 נאַר 28

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקה.
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
שפּרעכשטונדען פון 2 ביז 2 און פון 5-7. 175
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אָן דערהיים פון 5 ביז 7 אָוונד צו קליניק־פּרייזען.
גדאַנסקאַ 31. 31

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעצ. לונגען און האַרץ קראַנקהייטען בעשטראַהלונג מיט קוואַרצליכט בערג־זון.
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג. 187

וויעז כאכט מיט זיי

די טעטיגקייט און דער סוף פון צוויי אַמעריקאַנער שווינדלער

ענדליך האָט מען זיי געכאַפּט און געפיהרט מיט גרויס כבוד אין אַנ׳אויטאָמאָביל. טויזענדער מענשען זענען נאָכגעלאָפען דעם אויטאָמאָביל, פון וועלכען עס זענען אַרויסגעשטיגען צוויי יונגע לייטלעך, אויסגעפּוצט אין עסיג און אין האָניג, מיט שוואַרצע וואָנצעלעך און מיט שוואַרצע אויגעלעך, מיט שפּאַציר־שטעקעלעך אין די הענט און מיט בריליאַנטענע רינגען אויף די פינגער.

געכאַפּט האָט מען זיי פאַר די גרויסע מעשים טובים, וואָס זיי האָבען אָפּגעטון.

די דאָזיגע צוויי אַמעריקאַנער דזשענטעלליים, מיסטער באַרי (אַ קריסט) און מיסטער מאָריסאָן (אַ יוד) זענען אינטערנאַציאָנאַלע „האָכשטאַפּלער" (שווינדלערס) און זייערע שפּיצלעך און שווינדלערייען, וואָס זיי האָבען אָפּגעטון אין וויען, זענען געווען אַזוי ראָמאַנטיש און משיקאַווע, אַז גאַנץ וויען האָט געקאָכט מיט זיי. ביז מען האָט זיי ענדליך געכאַפּט.

מיסטער פיליפּ באַרי איז אין אַמעריקאַ אַ בעקער. אין וויען אָבער האָט ער געשפּילט די ראָלע פון אַ רייכען אַמעריקאַנער קאַפּיטאַן. הערי מאָריסאָן, וועלכער איז אַ היטעל־מאַכער האָט געשפּילט די ראָלע פון אַ פּראָמינענטען פּלאַנטאַטאָר, זייערע שפּיצלעך פלעגען זיי אָפּטון אויף דעם פאָלגענדען שפּייגער: אין „גראַנד האָטעל", אין גרעסטען און שענסטען ווינער האָטעל, האָט געוואוינט אַ רייכער האָלענדישער בריליאַנטען־סוחר, די שווינדלער באַרי און מאָריסאָן האָבען דערשמעקט דעם „פעטען הכט". האָט גענומען באַרי און זיך אַריינגעצויגען אין גראַנד־האָטעל און געמאַכט בעקאַנטשאַפט מיט דעם רייכען האָלענדישען סוחר, פאָרשטעלענדיג זיך, אַז ער איז אַ רייכער אַמעריקאַנישער קאַפּיטאַן מיט׳ן נאָמען אָ׳ברייען. אין אַ פּאָר טעג אַרום געהט שוין באַרי, אָדער ווי ער רופט זיך יעצט „קאַפּיטאַן אָ׳ברייען", מיט דעם רייכען האָלענדער שפּאַצירען אין גאַס. פּלוצים בלייבט „קאַפּיטאַן אָ׳ברייען" שטעהן אַ פערצווייפעלטער און ער ווערט בלאַס ווי דער טויט.

— וואָס איז מיט אייך, קאַפּיטאַן? פרעגט דער האָלענדער דערשראָקען.

קאַפּיטאַן אָ׳ברייען טוט זיך אַ כאַפּ צו דעם בוזעם־טאַש און זיפצט אַרויס מיט גרויס פערצווייפלונג:

— אָך, מיין הער, איך האָב פערלאָרען מיין בריף־טאַש מיט אַ גרויסען פערמעגען געלד!!

פּלוצים קומט צו אַ הער און פערנייגט זיך און זאָגט:

— מיין הער, זיי האָבען פערלאָרען איהרען בריף־טאַש מיט׳ן געלד. דאָ האָט איהר עס! איך האָב עס געפונען.

באַרי ווערט שטאַרק דערפרייעט ער נעהמט זיין בריף־טאַש און דאַנקט פיל מאָל דעם עהרליכען מאַן. יענער שטעלט זיך פאָר: מיסטער גאַרפיעלד, און ער שליסט שוין אויך בעקאַנטשאַפט מיט׳ן רייכען האָלענדער, וועלכער האָט צוגעקוקט די סצענע און געגלויבט, אַז ער האָט דאָ צו טון מיט זעהר אַנשטענדיגע און עהרליכע לייט. דער לעזער פערשטעהט שוין אַליין, אַז גאַרפיעלד איז ניט קיין אַנדערער ווי דער שווינדלער הערי מאָריסאָן.

דערווייל צורעדט מען זיך און עס קומט צו רייד, אַז גאַרפיעלד האָט געגרינדעט אַ געזעלשאַפט פון רייכע אַמעריקאַנער, און אויך ניט־אַמעריקאַנער. ער, דער מיסטער גאַרפיעלד, מאַכט אַ פאָרשלאָג, אַז אויך דער רייכער האָלענדער, הער פאַלאַן, זאָל ווערען אַ מיטגליד פון דער געזעלשאַפט, און ניט נאָר אַ מיטגליד, נאָר טאַקע פּרעזידענט. און צו דעם צוועק גיט ער שוין אויף דער האַנט דעם הערר פאַלאַן צו באַהאַלטען פינף טויזענד דאָלאַר, וועלכע ער, מיסטער גאַרפיעלד, האָט איינגעקאַסירט ביי אַ מיטגליד פון דער געזעלשאַפט. דער רייכער האָלענדער דענקט זיך, אַז מיט די רייכע אַמעריקאַנער וועט ער דאָ שוין מאַכען גוטע געשעפטען. נעהמט ער צו די ! טויזענד דאָלאַר און ווערט „פּרעזידענט" פון דער געבלאָפטער געזעלשאַפט אין אַ פּאָר טעג שפּעטער קומט מיסטער גאַרפיעלד צו גאַסט צו דעם רייכען האָלענדישען סוחר און זאָגט איהם, אַז ער, הערר פאַלאַן, זאָל אַזוי פריינדליך זיין און אָפּגעבען איהם צוריק די פינף טויזענד דאָלאַר, און ער פערבעט איהם צו געהן מיט איהם צו איינעם אַ גרויסען אַמעריקאַנישען ביזנעסמאַן, וועלכער וואוינט אין האָטעל „אימפּעריאַל" און דאָרט וועט מען מאַכען אַ געשעפט.

אויפ׳ן וועג נעהמט גאַרפיעלד ביי דעם האָלענדער 15 טויזענד דאָלאַר, דער האָלענדער גיט דאָס געלד, נישט פערדעכטיגענד קיין שום זאַך.

אין האָטעל „אימפּעריאַל" ווערט פּלוצים מיסטער גאַרפיעלד פערשוואונדען און מען זעהט אים מעהר נישט. מען זוכט אַהין, אַהער, מען לויפט, מען פרעגט, מען טעלעפאָנירט, אָבער ניטאָ קיין מיסטער גאַרפיעלד—ווי אין וואַסער אַריין!

אויך דער קאַפּיטאַן אָ׳ברייען איז פערשוואונדען. דער רייכער האָלענדער פערשטעהט שוין יעצט, אַז זיינע פריינד זענען שווינדלער און אַז זיי האָבען איהם געפיהרט, במחילה, אין באַד אַריין און ביי איהם אַרויסגעשווינדעלט 15 טויזענד דאָלאַר. לויפט ער צו דער פּאָליציי, אָבער די פּאָליציי איז מאַכטלאָז נעגען די צוויי שווינדלערס. די בעסטע דעטעקטיוון האָבען זיי אַרומגעזוכט און זיי נישט געקענט כאַפּען. און ווען מען האָט זיי געזוכט, האָבען זיי דערווייל אָפּגעטון אַנ׳אַנדער עהנליכען שפּיצעל.

מאָריסאָן האָט דערשמעקט עפּעס אַ רייכע ענגלישע דאַמע און ער האָט זיך דערוואוסט וואו זי געהט יעדען טאָג שפּאַצירען. איין איינמאָל אין אָוונד, ווען די רייכע ענגלענדערין איז געגאַנגען שפּאַצירען אין פּאַרק, איז פּלוצים צו איהר צוגעשפּרונגען אַ באַנדיט. גענומען רייסען פון איהר די שנורען פּערעל פון האַלז און שלעפּען דעם בייטעל געלד פון איהר האַנד־טאַש און פּאַ צוגאָב זי נאָך גענומען ווערגען אויך.

אָבער פּלוצים איז אַראָב אַ מלאך פון הימעל, ווי זי האָט זיך שפּעטער אויסגעדריקט, און זי געראַטעוועט פון דעם באַנדיט. עפּעס אַנ׳עלעגאַנטער יונגערמאַן איז אָנגעלאָפען. אַ נאָבעלער אַמעריקאַנער, וועלכער האָט דערלאַנגט דעם „באַנדיט" מיט׳ן שטעקען איבער׳ן קאָפּ אַזוי, אַז דער „באַנדיט" איז אַנטלאָפען און די ענגלענדערין איז געראַטעוועט געוואָרען. דער באַנדיט האָט נישט קיין מעגליכקייט געהאַט ביי איהר עפּעס אָוועקצורויבען. האָט זי זעהר געדאַנקט איהר רעטער, דעם עדעלען אַמעריקאַנער, דעם דזשענטעלמען, וועלכער האָט זיך איהר פאָרגעשטעלט אַלס מיניסטער וואַטסאָן, פון שיקאַגאָ, און זי האָט איהם פערבעטען צו זיך אַלס גאַסט און געשלאָסען מיט איהם פריינדשאַפט. דער לעזער פערשטעהט שוין אַליין, אַז דער „באַנדיט" איז געווען באַרי און דער רעטער גאַריסאָן.

די רייכע ענגלענדערין האָט אין אַ פּאָר טעג אַרום בעמערקט, אַז איהר נייער פריינד, איהר רעטער, האָט ביי איהר אַוועקגעגנב׳עט פיל צירונג און פינף טויזענד פונט שטערלינג און ער איז פערשוואונדען געוואָרען ווי דער שוואַרצער פעפער וואַקסט.

ענדליך האָט מען זיי געכאַפּט און אָבגעפיהרט אין טורמע. גאַנץ וויען איז געלאָפען אָנקוקען די צוויי חברה־לייט.

באַרי און מאָריסאָן האָבען געלאַכט און זיך בעגריסט מיט׳ן פּובליקום.

זייער פּסק האָבען די שווינדלער נאָך נישט בעקומען.

▲▼▲

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maia16, Tel. 11-24
אינערליכע־ און קינדער־קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 6—7, זונטאָג פון 3—4

די ליבעס פון אַ קייזערין.

היסטאָרישער ראָמאַן פון לעבען אין רוסישן קייזערליכן הויף

פון ל. זאַכער מאַזאָך.

פון צייט צו צייט איז איהר אויג געפאַלען אויף אַ שײנעם מאַן און זי האָט צו איהם אַ כשוף׳דיגען שמייכעל געוואָרפען, ווי מ׳וואַרפט צו אַ שײנער בלום. דער מאַן האָט געמעגט זיין אַ קצב, אַ שענקער צי אַ פירשט – קיין אונטערשיד נישט. איז ער שיין און שטאַרק געווען, האָט איהר אויג מיט וואַרימקייט איהם בעגאָסען און זי האָט צו איהם געשמייכעלט.

.6

אַ נייער.

אָנקומענדיג אויף דעם ברעג נעוואַ, האָט זי אַ יאָג געטאָן דעם פערד, און ווי אַ מייוועל האָט ער זיך צוועקגעטראָגען שלאָנגענדיג מיט זיינע קאָפּיטעס איבער׳ן אייז, אַז פונקען זענען געפלויגען.

און צוזאַמען מיט׳ן פערד האָט זיך די רייטערין צופלאַקערט און אַליין אין אַ מין פייערדיגען שטורם זיך פערוואַנדעלט. און געיאָגט האָט זי זיך אַלץ ווייטער און ווייטער מיט צוברענטע אויגען און נישט געפיהלט האָט זי, ווי די האָהר איהרע האָבען זיך ארויסגעגלישט פון אונטער דעם קאָזאַקען־היטעלע און זיך צושאָטען איבער איהרע אַקסלען, לאַנגע שוואַרצע, זיידענע...

דער קאָזאַק אויפ׳ן פערד האָט נישט געקענט נאָכהאַלטען און איז געבליבען ווייט פון הינטען.

פלוצים האָט דער רימען פונ׳ם זאָטעל געפּלאַצט. און די רייטערין האָט זיך ארונטערגעגלישט אונטער דעם בויך מיט׳ן געדעקטען פערד, זי וואָלט פון איהם צוטראָטען געוואָרען.

נאָך איידער די יונגע פרוי איז צו זיך געקומען, איז אַ שיינער, עלעגאַנטער רייטער איהר אַנגעקומען ענטקעגען. ארונ־טערגעשפרונגען פון זיין פערד און האָט אָפּגעשטעלט איהרען.

יעליזאַוועטע איז שוין געהאַנגען מיט׳ן קאָפּ אראָפּ, מיט די פיס איינגעפלאָנטערט אין אייזערנע האַלטערס פון דעם ארונ־טערגעגליטשטען זאָטעל.

דער רייטער האָט זי אונטערגעכאַפּט און זי בעפרייט פון אונטער׳ן פערדס בויך. און מערקווירדיג, בעת זי איז אין זיינע אָרעמס געלעגען און איהר האַרץ האָט שטאַרק געקלאַפּט קעגען זיינעם, האָט זי נישט געטראַכטן וועגען דעם, אַז זי איז ערשט ניצול געוואָרען פון זיכערען טויט, נאָר וועגען דעם מאַן, וואָס אין זיינע אָרעמס איז זי איצט געלעגען.

און אַז זי האָט אַ קוק געטאָן אויף איהם מיט איהרע גרויסע שיינע אויגען, האָט זי דערקענט דעם גראַף לעווענוואַלדע, דעם הויפמאַרשאַל פון קייזערין אַנאַ, וואָס מיט איהם האָט זי זיך פריהער קנאַפּ וואָס אינטערעסירט. און ווי אַ בליץ איז איהר דורכגעפלויגען אין מוח, אַז ער איז זמאַל געווען דער געליבטער פון איהר מוטער, פון דער קייזערין יעקאַטערינע די ערשטע און איצט, ווען זי האָט געקוקט אויף איהם, האָט ער זיך איהר אויס־געוויזען זייער שיין, פערגעסען אין אינטערעסאַנט.

זי האָט איהם בעדאַנקט, און ער מיט אַן אַרונטערגענומע־נעם הוט האָט איהר דערקלערט, ווי גליקליך ער שעצט זיך, וואָס ער האָט די זכיה געהאַט צו קומען צו הילף אין דער ריכטיגער צייט דער טאָכטער פון יעקאַטערינען.

ער האָט איהר אָנגעבאָטען זיין פערד, וואָס זי האָט מיט אַ ליבענסווירדיגען שמייכעל אָנגענומען. דערנאָך האָט ער איהר געהאָלפען צו זעצען זיך אינ׳ם זאָטעל.

– און איהר, גראַף – האָט זי זיך מיטאַמאָל אָנגערופען – איהר וועט מוזען גיין צופוס. ניין דאָס וויל איך נישט. נעמט דעם פערד פון מיין קאָזאַק און בעגלייט מיך.

לעווענוואַלדע האָט זיך פערנייגט און זי געפאָלגט. און בשעת דער קאָזאַק האָט איהר פערד פאַר׳ן צוים אַוועקגעפיהרט צוריק אין איהר פאַלאַץ, האָט זי, יעליזאַוועטע, געריטען נעבען לעווענוואַלד׳ן און געפּלוידערט מיט איהם.

צוגעקומען צום פאַלאַץ, האָט זי איהר בעגלייטער די האַנט דערלאַנגט און הארציג זיך אָנגערופען.

איך וויל אייך איצט אָפטער זעהן ביי זיך, גראַף. איהר פערשטעהט, און סאַקי נאָך די וואָך וויל איך אייך זעהן. און קיין תירוץ וועט אייך נישט העלפען. איך נעהם נישט אָן קיין תירוצים. די געשעפטען פון דער רעגירונג אין פון הויף קענען אָפּלייגט ווערען, ווען עס האַנדעלט וועגען צופרידענשטעלען דעם קאַפּריז פון אַ דאַמע (ווי האָט געוואָלט זאָגען: פון דער שענסטער דאַמע אין רוסלאַנד).

– אייער פערלאַנג איז פאַר מיר געזעץ, פרינצעסין – האָט ער געענטפערט און געוואָלט אַ קוש טאָן איהר האַנד.

– וואַרט! – האָט זי צוריקגעכאַפּט איהר האַנד און אַרונ־געשלעפּט דעם געלען האַנדשוך פון איהר. דערנאָך האָט זי זיך ווידער אָנגערופען מיט אַ כישוף׳דיגען און נאַאיווען שמייכעל – אָט איצט קושט. וואָס פאַר אַ טעם האָט עס צו קושען אַ האַנדשוך!

דערנאָך, אַז לעווענוואַלדע האָט געקושט איהר פייערדיגע האַנד, האָט ער זיך טיף פערנייגט פאַר איהר, געזעצט זיך אויף זיין פערד און אַוועקגעגאַלאָפּירט.

– זי האָט איהם נאָכגעקוקט און ווען ער האָט פערקערעוועט אויף ראָג, האָט זי צו איהם נאָך געפאָכעט מיט איהר טאַשענטוך.

דערנאָך האָט זי איבערגעוואָרפען די שלעפּע פון איהר רייט־קלייד איבער׳ן אָרעם און געלאָזט זיך לויפען איבער די טרעפּ גלייך אין צימער צו איהר פערטרויטער הויף־דאַמע, פירשטין קוריאַקאָוו.

– אַך, קאַטינקאַ! – האָט זי אויסגעשריגען – איך בין אַזוי גליקליך, איך קען דיך נישט זאָגען, ווי גליקליך איך בין.

פירשטין קוריאַקאָוו האָט זי אָנגעקוקט פערוואונדערט.

– פאַרוואָס קוקסטו אַזוי אויף מיר?

– איז שובין דאָ צוריק?

– וואָס שובין ווער שובין, דערמאָן מיר איהם נישט! – האָט ווידער יעליזאַוועטע אויסגעשריען – פערגעסען, אַזוי ווי ער וואָלט גאָר קיינמאָל אויף דער וועלט נישט געווען. אין איין מי־נוט האָט זיך אַלצדינג געענדערט. איך דאַנק דער קייזערין, פער־וואָס זי האָט פערשיקט שוביג׳ען; נאָך טיפער און אויך לעסטאָקען מיין הארציגען דאַנק, ווייל איך בין זיכער אַז ער האָט דאָס גע־פועלט ביי דער קייזערין. אַז זי זאָל מיר בעפרייען פון דעם פויער. איצט בין איך גליקליך. איך האָב זיך בעקאַנט מיט אַ מאַן קאַטינקאַ, וואָס קעגען איהם איז שובין אַ שטיק נישט געהובעל־טער קלאָץ, נישט קיין רעגאַדיער, נאָר אַן אַריסטאָקראַט פון דעם ספּאָרט, ווי לודוויג דער פערצענטער איז, און נישט קיין יונגעל, נאָר אַ מאַן, אַ מאַן, דו פערשטייסט, אַ מאַן! אייגענטליך, האָב איך איהם שוין לאַנג געקענט, אָבער היינט האָב איך דאָס ערש־טע מאָל איהם ריכטיג געזעהן און אונטערהאַלטען זיך מיט איהם און איך האָב זיך שרעקלעך אין איהם פערליבט.

– און ווער איז דער גליקליכער?

– גראַף לעווענוואַלדע.

– און ער איז אין אייך אויך פערליבט?

יעליזאַוועטע האָט זיך צולאַכט. און קוקענדיג אויף זיך אין וואַנד־שפּיגעל מיט פערגעניגען, האָט זי געענטפערט:

– איז ער אַ מאַן? בין איך נישט פרינצעסין יעליזאַוועטע? און זאָגט מען נישט, אַז איך בין די שענסטע פרוי אין רוסלאַנד?

– איהר זייט שיין ווי אַ געטין, פרינצעסין, אָבער דערפון איז נאָך נישט געדרונגען, אַז...

– זאָרג זיך נישט, קאַטינקע – האָט יעליזאַוועטע זיך ווי־דער צולאַכט – קיין וואָך וועט נישט פאַריבער, און לעווענוואַל־דע וועט צו מיינע פיס ליגען און זיין האַרץ וועל איך אָט דאָ האָבען – האָט זי געוויזען אויף איהר קליין הענטעל, וואָס זי האָט געמאַכט אין אַ פויסט און צוריק געעפענט – שפּילען וועל איך זיך מיט זיין האַרץ. פייניגען אָן רחמנות. די ליבע זאָל דערנאָך זיין זיסער צו געניסען. אָ, איצט וועל איך צוריק האָ־בען מיין אַפּעטיט: איצט וועל איך ווידער קענען זינגען, ווי אַ פויגעל, און זיך אָנטון, ווי אַ געטין.

– די געטינס זענען דאָך יונגאַנצען נישט אָנגעטאָן – האָט אַ שמייכעל געטאָן די פירשטין קוריאַקאָוו.

– אַזוי קען איך אויך זיין, און וואָלט איך געקערטער־הייט, זיך געדאַרפט שעמען פאַר וועלכער נישט געטין?

– אָ, ניין! – האָט די פירשטין קוריאַקאָוו געענטפערט און אָנגעקוקט די וואונדערליכע אָרעמען פון יעליזאַוועטען.

– און דאָס אַלצדינג וועט איצט געהערען דעם דאָזיגען מאַן – האָט יעליזאַוועטע זיך אָנגערופען האַלב שטיפעריש און האַלב ערנסט – ער האָט אפשר הונדערטער אַנדערע פרויען פריהער ליב געהאַט, וואָס זיי אַלע צוזאַמען פערמאָגען נישט קיין איין גליד, ווי מיינעם, אָבער איך וועל זיך דערפאַר מיט איהם אָפּרעכענען, איך וועל איהם פערפייניגען מיט מיין ליבע.

מיט דער אומרוהיגקייט פון אַ פערליבטע מיידעל האָט יעליזאַוועטע דערנאָך געוואַרט, אַז לעווענוואַלדע זאָל צו איהר קומען. און אין אַ פּאָר טעג אַרום, ווען ער איז צום סוף געקו־מען, האָט זי שוין געהאַט איהר געדולד פערלוירען.

אומזיסט האָט יעליזאַוועטע מיט איהם קאָקעטירט, אומזיסט האָט זי זיך אויסגעפוצט אַזוי, אַז זי זאָל אויסזעהן וואָס כשופ׳־דיגער אין זיינע אויגען, און אומזיסט האָט זי איהם געבריהט מיט איהרע פייערדיגע און שמאַכטענדיגע אויגען – ער איז גע־בליבען זיצען רוהיג, דיפּלאָמאַטיש קאַלטבלוטיג, האָט נאָך איהר אַרויסגעוויזען טיפען רעספּעקט.

דערנאָך, אַז ער האָט זי פערלאָזען, האָט יעליזאַוועטע זיך אָנגערופען צו איהר פערטרויטער מיט פערצווייפלונג אין קול:

– קאַטינקאַ, ס׳איז דאָך אַנ׳אומגליק צו זיין אַ פרינצעסין. יעדער מוז זיך האַלטען מיט רעספּעקט מיט אונז, רעדען מיט רעספּעקט, קוש איינזער שפּיץ פינגער מיט רעספּעקט. וואָס פאַר אַנ׳אומגליק! לעווענוואַלדע האָט קענטיג אויף קיין רגע נישט פערגעסען, אַז איך בין אַ פרינצעסין, און ס׳האָט גאָרנישט גע־האָלפען, וואָס איך האָב געפרובט איהם אונטערצוגעבען חשק, אַז ער זאָל זיין פרייער דרייסטער מיט מיר!

אַ וואָך איז אַוועק און לעווענוואַלדע האָט זיך נישט גע־לאָזט זעהן. דאָס וואָלט צופיל געווען פאַר יעדער פערליבטער פרוי, בפרט נאָך פאַר דער הייסבלוטיגער, דעספּאָטישער טאָכטער פון פּיאָטר דעם גרויסען און יעקאַטערינען דער ערשטער, וואָס זי איז געוואוינט געווען, אַז יעדער פון איהרע קאַפּריזען זאָל אויס־געפיהרט ווערען, בעזונדערס נאָך ווען ס׳האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אַזאַ ענין, ווי ליבע. און דעמאָלס האָט זי בעשלאָסען, צו לאָזען וויסען לעווענוואַלדען, אַז זי איז פערליבט אין איהם.

איהר פערטרויטע, פירשטין קוריאַקאָוו, האָט געלאָזט רופען צו זיך לעווענוואַלדען און ווען ער איז געקומען, האָט זי איהם איינגעלאַדען צו זיך אין בודואַר און יעליזאַוועטע אַליין איז אַריין אין שלאָפצימער דערביי, כדי צו קענען זיך אונטערהערען צו דעם שמועס פון איהר הויף־דאַמע מיט לעווענוואַלדען.

– ענטשולדיגט, הער גראַף – האָט די הויף־דאַמע אָנגע־הויבען דיפּלאָמאַטיש – פאַרוואָס איך נעהם אַוועק ביי אייך אייער טייערע צייט, אָבער איך מוז זיך מודה זיין פאַר אייך, אַז איך וואָלט געשטאָרבען פאַר נייגעריגקייט, ווען איך זאָל זיך באַלד נישט בעקענען מיט דעם מאַן, פון וועמען מיין פרינצעסין חלומ׳ט טאָג און נאַכט.

– האָט די פרינצעסין מיט אייך גערעדט וועגען מיר? – האָט לעווענוואַלדע זיך אָנגערופען.

– געוויס – האָט געענטפערט די פירשטין קוריאַקאָוו – און נישט איינמאָל. איהר האָט גליק, גראַף.

לעווענוואַלדען איז געוואָרען שטאַרק אומאַנגענעהם, ער האָט אַרויסגערעדט:

– די פריינדשאַפט פון דער פרינצעסין איז פאַר מיר דער גרעסטער כבוד און איך בין העכסט גליקלעך.

– אָ, ס׳איז מעהר ווי פריינדשאַפט – האָט די הויף־דאַמע גערעדט ווייטער – איהר גליקליכער, אַזאַ שיינע פרינצעסין, די טאָכטער פון פּיאָטר דעם גרויסען, די שענסטע פרוי פון רוסלאַנד, טרעלט פון אייך טאָג און נאַכט.

– איהר מאַכט שפּאַס...

– שפּאַס גאָר? – האָט זיך אַ כאַפּ געטאָן די הויף־דאַמע, וואָס איהר אַליין איז דער דאָזיגער שמועס אויך זעהר אומאַנ־גענעם געווען, האָט אָבער געמוזט מיט׳ן גראַף אַזוי רעדען, ווייל יעליזאַוועטע האָט אַזוי געוואָלט – די פרינצעסין איז אַזוי גע־פיהלפול, ווי שעהן.

– יאָ, די פרינצעסין איז זעהר שעהן – האָט לעווענוואַל־דע געזאָגט.

– די שענסטע פרוי פון רוסלאַנד – האָט די פירשטין קוריאַקאָוו אונטערגעכאַפּט.

לעווענוואַלדע האָט אַ צי געטאָן די אַקסלען.

– אפשר – האָט ער אַ שמייכעל געטאָן.

– אפשר? וואָס מיינט איהר, הער גראַף, מיט אייער אפשר? קענט איהר אַן אַנדערע, וואָס זאָל זיך קענען פערגלייכען מיט איהר שענקייט צו דער פרינצעסין יעליזאַוועטע?

– געוויס קען איך – האָט לעווענוואַלדע געענטפערט.

יעליזאַוועטע, וועלכע האָט זיך פערשטעקט אין דעם דער־בייאיגען שלאָפצימער און זיך אונטערגעהערט, האָט פאַר אויפ־רעגונג, אַז זי האָט עס דערהערט, צוריסען איהר טאַשענטוך אויף שטיקער.

– אינטערעסאַנט – האָט די הויף־דאַמע אַרויסגעמורמעלט – ווי הייסט יענע דאַמע?

– דאָס איז מאַדאַם לאָפּוכין – האָט לעווענוואַלדע גע־ענטפערט.

– יאָ, יאָ, איך דערמאָן זיך – האָט די פירשטין קוריאַ־קאָוו געזאָגט נאָך אַ קורצען שווייגען – זי איז די פרוי פונ׳ם קאַמערהער לאָפּוכין, זי לעבט זעהר צוריקגעצויגען. איך האָב געהערט, אַז זי איז שיין, זי ווייזט זיך אָבער ערגיץ נישט און איהר ליבט די דאָזיגע פרוי.

לעווענוואַלדע האָט נאָר אַ שמייכעל געטאָן און מיט׳ן דאָ־זיגען שמייכעל האָט זיך געענדיגט דער ראַנדעוואו.

(המשך קומט)

אַ קרבן פון איינגענער איינבילדונג.

אַ שוידעווליכע איינדרוק האָט אין ניו־יאָרק געמאַכט דער מאָרד־ און זעלבסטמאָרד־תרוף פון אַ יודישען שניידער אין בראָנזוויל. דער אָנפאַל פון משוגעת ביי יעקב לעווין איז בע־שטאַנען אין דעם, וואָס ער האָט זיך איינגערעדט, אַז זיין פרוי וויל איהם אַבסמ׳ען און פוור ווערען פון איהם.

וויפיל זיינע שכנים און אפילו דאָק־טוירים האָבען ניט איהם נישט איינגע־טענה׳ט, געפרובט מיט אַלע מיטלען איהם צו בעווייזען, ווי נאַריש און גע־פעהרליך אַזאַ איינבילדונג איז – האָט דאָס אַלץ נישט געהאָלפען; לעווין האָט זיך געהאַלטען ביי זיין פערדאַכט אַז זיין פרוי עגט אַריין סם אין זיין עסען ביי יעדען מאָהלצייט. און אַז זי טוט עס שוין זייט עטליכע חדשים, ביי ביסלעכווייז איהם צו פערגיפטען, און אַזוי אַרום, פטר ווערען פון איהם.

דעם צווייטען טאָג יום טוב האָט דער ווילד געוואָרענער לעווין מיט אַ שווע־רען פרעס־אייזען, אַ שטאַרקען קלאַפּ געטאָן זיין פרוי איבער׳ן קאָפּ, איהר געלעכערט דעם מח און אויסגעזעצט אַנ׳אויג, און דערנאָך איז ער אַריין אין וואַש־צימער און האָט דאָרט מיט אַ ראַ־זיר־מעסער זיך איבערגעשניטען דעם האַלז. שכנים האָבען דערהערט דאָס געשריי מיט דעם מומעל פון דעם גע־שלעג אינ׳ם שניידערס וואוינונג, זיי זענען אַריינגעלאָפען און דערזעהען די בלוטיגע טראַגעדיע, וואָס ס׳האָט זיך דאָרט אָפּגעשפּילט. די שכנים האָבען באַלד געבראַכט פּאָליציי און אַנ׳אַמבו־לאַנס – און די צוויי קרבנות זענען באַלד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

עטליכע טעג האָבען די ביידע קרב־נות געשוועבט צווישען לעבען און טויט אָבער אַ דאַנק דער מיה פון די דאָק־טוירים און דער שנעלער הילף, וואָס די אומגליקליכע האָבען בעקומען, איז געלונגען צוריקצוברענגען זיי צום לע־בען. אָבער זיי וועלען מן הסתם בליי־בען קאַליקעס אויפ׳ן גאַנצען לעבען.

די צוויי קליינע קינדער פון דעם אומגליקליכען פּאָרפּאָלק, אַ מיידעלע פון אַכט יאָהר, און אַ יונגעלע פון זעקס יאָהר, זענען צוגענומען געוואָרען אין דעם גרויסען בראָנזווילער בית־היתומים.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און פע־נער־שלעכטס קראַנקהייטען. 1839
היילונג מיט קוואַרץ־לאַמפּען (האָר־אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָווענד

דאָס לאָדזשער לעבען

נײַער פאָלקסבלאַט
10. אָקטאָבער 1926

10 זונטאָג **כו** מרחשון תרפ״ו	אָקטאָבער זון-אויפגאַנג 5.25 זון-אונטערגאַנג 5,28 לענג פון טאָג 13

1908.
ווער רעגיסטרירט זיך מאָרגען?

מאָרגען דאַרפען זיך רעגיסטרירען די יונגעלייט, פון יאָהרגאַנג 1908, וועמענס פאַמיליען-נעמען ס'הויבען זיך אָן מיט די אותיות: Z ביז'ן סוף.

רעמישעווסקי
דער לאָדזשער סטאַראָסטע ווערט וואַרשאַווער וויצע-וואָיעוואָדע.

(–) דיער געוועזענער לאָדזשער סטאַראָסטע ה' רעמישעווסקי (אַ מיטגליד פון פ.פ.ס.), וועלכער איז בעת דער מאַי-איבערקעהרעניש געווען לאָדזשער וואָיעוואָדע, איז בעשטימט-געוואָרען אַלס וויצע וואָיעוואָדע אין וואַרשאָ.

אַרבייטסלאָזיגקייט
פערקלענערט זיך.

(וו) לויט אַ סטאַטיסטיק ווייזט זיך אַרויס, אַז אין משך פון פערגאַנגענעם חודש האָט זיך די אַרבייטסלאָזיגקייט אין דער לאָדזשער אינדוסטריע פערקלענערט מיט 10.300 פערזאָן.

בעת אין חודש אויגוסט זענען אין לאָדז געווען 51.800 אַרבייטסלאָזע, זענען היינט דאָ 41.500.

די אַרבייטסלאָזיגקייט האָט זיך אויך בעדייטענד פערקלענערט ביי די אַרבייטסלאָזע אינטעלעקטועלע אַרבייטער.

סוחרים
אונגאַרישע און רומענישע.

(אג) אין לאָדז ווײַלען איצט אונגאַרישע סוחרים.

זיי האָבען איינגעקויפט וואָלענע סחורות און ווייסצייג.

נעכטען האָבען פערלאָזט לאָדז אַ גרופע רומענישע סוחרים, וואָס האָבען איינגעקויפט וואָלענע סחורות און וואַרימע וועש.

אין גאַזאָווניע
נישטאָ קיין הסכם.

(אג) אין דער גאַזאָווניע איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ צווישען די אַרבייטער - פאָרשטעהער מיט דער פערוואַלטונג.

ס'האָט זיך געהאַנדעלט וועגען דעם אופן פון אָננעהמען נייע אַרבייטער.

צוליב דעם, וואָס ס'איז נישט געקומען צו קיין הסכם ווערט איצט צונויפגערופען אַ פערזאַמלונג פון די אַרבייטער, וועלכע וועט בעשטימען, וואָס פאַר אַ מיטלען אָנצונעהמען, כדי צו פערטיידיגען זייער שטעלונג.

דערעפענונג
פון ווירטשאַפטליכער-היגיענישער אויסשטעלונג.

היינט 11 אינדערפריה קומט פאָר די פייערליכע ערעפענונג פון דער ווירטשאַפטליך-היגיענישער אויסשטעלונג אין לאָדז. (אַל. קאָשטשושקי 73).

צו דער ערעפנונג קומט ספעציעל צו פאָהרען אַ דעלעגאַט פון האַנדעלס-מיניסטעריום. ד״ר סקאַלסקי וועט האַלטען די ערעפנונגס-רעדע.

נאָכמיטאָג וועט די אויסשטעלונג געעפענט ווערען פאַר'ן פובליקום.

פליה-מאַרקען.

(וו) דער לאָדזער פאָסט - אַמט האָט בעקומען אַ פעראָרדנונג, אַז אַלע פאָסט-אַפטיילונגען זאָלען פערקויפען די מאַרקען לטובת דער פליה-וואָך, וואָס וועלען צוגעקלעפט-ווערען צו די בריף.

קיין שטרייק אין לאָדז וועט נישט זיין.
טעקסטיל-אַרבייטער מסכים אויף 5 פראָצענט הוספה,
זיי פערלאַנגען נאָר, די הוספה זאָל אויך חל-זײַן אויף די ביוראָ-אַנגעשטעלטע און פאַבריק-מייסטער.

פרייטאָג האָבען די פערוואַלטונגען פון די טעקסטיל-אַרבייטער-פעראיינען אָפּגעהאַלטען די ענטגילטיגע זיצונג און בעטראַכט דעם פאָרשלאָג פון וויצע-פרעמיער באַרטעל וועגען דער הוספה אין דער גרויס פון 5 פראָצענט.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס, אַז נעהמענדיג אין אַכט די איצטיגע לאַגע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, זאָל מען איינגעהן אויפ'ן פאָרשלאַג פון וויצע-פרעמיער באַרטעל און אָננעהמען די הוספה פון 5 פראָצענט.

ס'איז אָבער בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען מיט אַנ'אָנקלאַגע צום אַרבייטס-מיניסטער, אַז די אינדוסטריעלער ווילען נישט געבען די הוספה די פאַבריק-מייסטער און ביוראָ אַנגעשטעלטע, כאָטש דער וויצע-פרעמיער האָט דאָס קאַטעגאָריש פערלאַנגט.

ס'איז פאָראויסצוזעהן, אַז דער אַרבייטס-מיניסטער און אויך דער וויצע-פרעמיער באַרטעל וועט דאָס ווייטער פערלאַנגען פון די אינדוסטריעלער.

יעדענפאַלס איז שוין זיכער, אַז קיין שטרייק וועט נישט זיין און דער סכסוך איז ערלעדיגט געוואָרען לויט'ן ווילען פון דער רעגירונג.

*

נעכטען זענען פאָרגעקומען דעלעגאַטען-פערזאַמלונגען אין די דריי בעזונדערע טעקסטיל-פעראיינען, כדי צו אָקצעפּטירען דעם בעשלוס פון דער קאָנפערענץ, וועלכע האָט מסכים געווען צו נעהמען די 5 פראָצענט הוספה.

ווי מיר דערוויסען זיך אָבער, הערשט ביי אַ טייל אַרבייטער אַנ'אונצופרידענהייט דערמיט, וואָס מ'איז איינגעגאַנגען אויף אַזאַ קליינע הוספה, בעת דער יקרות וואַקסט אונאויפהערליך.

אַזוי איז אויף דער פערזאַמלונג אינ'ם קריסטליכען טעקסטיל-פעראיין (פון כ.ד.) די דאָזיגע אונצופרידענהייט בולט געקומען צום אויסדרוק דורך אַ רייה פראָטעסטען און שאַרפע רעדעס.

*

נעכטען איז אין דער וואָיעוואָדזטווע פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון די טעקסטיל-אינדוסטריעלער.

די דאָזיגע קאָנפערענץ איז פאָרגעקומען אויף דער פאָדערונג פון אַרבייטס-מיניסטער יורקיעוויטש, וועלכער האָט זיך דערוואוסט, אַז די אינדוסטריעלער ווילען נישט געבען די הוספה פון 5 פראָצענט אויך פאַר די ביוראָ-אַנגעשטעלטע און פאַבריק-מייסטער.

די קאָנפערענץ איז פאָרגעקומען אונטער'ן פאָרזיץ פון וואָיעוואָדע ה' יאַשטשאָלט.

די אינדוסטריעלער האָבען ערקלערט, אַז מיט די דערמאָנטע אַנגעשטעלטע האָבען זיי נישט קיין אָפּמאַכען, ווי מיט די אַרבייטער, און דעריבער זענען זיי נישט מחויב, זיי צו געבען די הוספה.

דער וואָיעוואָדע האָט אָבער ערקלערט, אַז דאָס איז געווען דער וואונש פון די רעגירונגס פאָרשטעהער, אַז די פאַבריק-מייסטער און ביוראָ-אַנגעשטעלטע זאָלען אויך געניסען פון די הוספות.

דער סוף איז געווען, אַז די פאַבריקאַנטען האָבען אָפּגעגעבען אַנ'ערקלערונג, אַז די פראַגע וועגען די הוספות פאַר די דערמאָנטע אַנגעשטעלטע, וועט יעדער פאַבריקאַנט אינדיווידועל ערלעדיגען.

דער וואָיעוואָדע האָט געמעלדען, אַז ער וועט דאָס מיטטיילען קיין וואַרשאָ.

קאָנטראָל-פערזאַמלונגען.
לעזט אויפמערקזאַם, וועלכע יאָהרגענג עס וועלען זיך דאַרפען שטעלען צו דער קאָנטראָלע.

אין די נאָהנסטע וואָכען וועלען פאָרקומען קאָנטראָל-פערזאַמלונגען פון די קאַטעגאָריעס A, C און C1 פון די יאָהרגענג 1898, 1894, 1893, 1892, 1891 און פון די יאָהרגענג 1890, 1895, 1896, 1897, 1901, וועלכע האָבען זיך צוליב פערשידענע סיבות נישט געשטעלט צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען אין 1925 ווי אויך פון די יאָהרגענג 1899 און 1900 וואָס וואוינען אין לאָדז און וועלכע האָבען זיך צו די פריהערדיגע קאָנטראָל-פערזאַמלונגען נישט געשטעלט. די פערזאַמלונגען וועלען פאָרקומען לויט פאָלגענדען פלאַן:

יאָהרגאַנג 1890 אויף קאָנסטאַנטינער 81 – דעם 19. נאָוועמבער 1926 פאַר די וואָס זייערע פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות, A, B, C, D, E, F, G, H, I, J. דעם 20. נאָוועמבער K – L, Ł, M, N; 22. נאָוועמבער O, P, R, S, T, U, W, Z.

יאָהרגאַנג 1891 – קאָנסטאַנטינער 81:
15. אָקטאָבער A, E; 16 Bk-Ba; 18
Bz-Bl; 19 C, I, Ł; 20 D; 21 F;
22 Gn–Ga; 23 Gz–Go; 25 Ch,
H; 26 J; 27 Kd-Ka; 28 Km-Ke;
29 Kp–Ko; 30 Kz-Kr; 2 נאָוועמ-
בער L; 3 Md-Ma; 4 Mz-Ml; 5
N, O; 6 Ph Pa; 8 Pz-Pl; 9 Ra
-Rn; 10 Rz-Ro; 11 Sn-Sa; 12
Sy-So; 13 Sz; 15 T, U; 16 Wa
-Wh; 17 Wz-Wi; 18 Z.

יאָהרגאַנג 1892 קאָנסטאַנטינער 81:
15 אָקטאָבער 1926 A, E; 16 Ba ביז
Bh; 18 Bi ביז Bz; 19 C, I, Ł; 20
D; 21 F; 22 Ga ביז Gn; 23 Go
ביז Gz; 25 Ch, H; 26 J; 27 Ka
ביז Kd; 28 Ke ביז Kn; 29 Ko
Kp; 30 Kp ביז Kz; 2 נאָוועמבער
1926 L; 3 Ma ביז Md; 4 Me ביז
Mz; 5 N, O; 6 Pa ביז Ph; 8 Pi
ביז Pz; 9 Ra ביז Rn; 10 Rz-Ro;
11 Sn-Sa; 12 Sy-So; 13 Sz; 15
T, U; 16 Wh-Wa; 17 Wz-Wi;
18 Z.

יאָהרגאַנג 1893 לעשנאָ 9: 15 אָקטאָ-
בער 1926 A, E; 16 Bk-Ba; 18 Bl-
Bz; 19 C, I; 20 D; 21 F; 22 Ga-

Gn; 23 Gz-Go; 25 Ch-, H; 26
J; 27 Kd-Ka; 28 Kn-Ke; 29 Ko-
Kp; 30 Kt-Kr; 2 נאָוועמבער 1926
Kz-Ku; 3 L; 4 Md-Ma; 5 Me-
Mz; 6 N; 8 Ł, O; 9 Ph-Pa; 10
Pi-Pz; 11 Rn-Ra; 12 Rz-Ro;
13 Sn-Sa; 15 Sy-So; 16 Sza
Szn; 17 Szo-Szy; 18 T, U; 19
Wd-Wa; 20 We-Wk; 22 Wi-Wt;
23 Z.

יאָהרגאַנג 1894 קאָנסטאַנטינער 62:
15 אָקטאָבער 1926 A, E; 16 Ba-Bh;
18 Bi-Bp; 19 Br-Bz; 20 C; 21
D; 22 F; 23 Ga-Gk; 25 Gl-Gt;
26 Gu-Gz; 27 H, Ch; 28 J; 29
Ka-Kd; 30 Ke-Kn; 2 נאָוועמבער
Ko-Kp; 3 Kr-Kt; 4 Ku-Kz; 5
L; 6 Ma-Md; 8 Me-Mk; 9 Ml-
Mz; 10 N, Ł; 11 O, I; 12 Pa-
Ph; 13 Pi-Pn; 15 Po-Pz; 16 Ra-
Rn; 17 Ro-Rz; 18 Sa Sn; 19
So-Sy; 20 Sza-Szn; 22 Szo-
Szy; 23 T, U; 24 Wa-Wd; 25
We-Wk; 26 Wl-Wz; 27 Z.

יאָהרגאַנג 1895 קאָנסטאַנטינער 81:
19 נאָוועמבער 1926 A, B, C, D,
E, F; 20 G, H, I, J, L; 22 K, Ł;
23 M, N, O, P; 24 R, S; 25, T
U, W, Z.

יאָהרגאַנג 1896 לעשנאָ 9: 24 נאָ-
וועמבער 1926: A, B, C, D, E, F;
25 G, H, Ch, I, J, K; 26 L, Ł,
M, N, O; 27 R, S; 29 P, T, U,
W, Z.

יאָהרגאַנג 1897 קאָנסטאַנטינער 81:
23 נאָוועמבער 1926 A, B, C, D, E;
24 F, G, H, Ch, I, J; 25 K, L,
Ł; 26 M, N, O, P; 27 R, S; 28
T, U, W, Z.

יאָהרגאַנג 1898 סקלאַדאָוואַ 40: 15
אָקטאָבער 1926 A, E; 16 Ba – Bh;
18 Bi – Bp; 19 Br – Bz; 20 C; 21
D; 22 F; 23 Ga–Gk; 25 Gl-Gp;
26 Gr – Gz; 27 H, Ch; 28 J; 29
Ka-Kd; 30 Ke-Kn; 2 נאָוועמבער
Ko-Kp; 3 Kr – Kt; 4 Ku – Kz; 5
L; 6 Ma-Md; 8 Me-Mk; 9 Ml-
Mz; 10 N, Ł; 11 O, I; 12 Pa-Ph;
13 Pi-Pn; 15 Po-Pz; 16 Ra Rn;
17 Ro-Rz; 18 Sa-Sn; 19 So-Sy;
20 Sza-Szn; 22 Szo-Szy; 23 T,
U; 24 Wa-Wd; 25 We – Wk; 26
Wl-Wz; 27 Z.

יאָהרגאַנג 1899 קאָנסטאַנטינער 62:
29 נאָוועמבער 1926: A, B, C, D,
E, F, G, H, Ch, I, J, K; 30 L,
Ł, M, N, O, P, R, S, T, U, W,
Z.

יאָהרגאַנג 1900 סקלאַדאָוואַ 40: 29,
נאָוועמבער 1926: A, B, C, D, E, F,
G, H, Ch, I, J, K; 30 L, Ł, M,
N, O, P, R, S, T, U, W, Z.

יאָהרגאַנג 1901 קאָנסטאַנטינער 81:
26 נאָוועמבער 1926: A, B, C, D, E,
F, G, H, Ch; 27 I, J, K, L; 29
Ł, M, N, O, P, R; 30 S, T, U,
W, Z.

פון דער פליכט זיך צו שטעלען צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען זענען בעפרייט דעפוטאַטען, סענאַטאָרען, מיניסטאָרען און וויצע-מיניסטאָרען, גייסטליכע, זעלנער, וועלכע האָבען דאָס יאָהר נעדינט, אָדער געווען אויף איבונגען, אַרעסטאַנטען, די וואָס זענען לעגאַל אַרויסגעפאָהרען קיין אויסלאַנד.

צו די פערזאַמלונגען דאַרף מען זיך מעלדען אין ענטשפּרעכענדען טערמין פונקט 9 אַ זייגער אינדערפריה, מיטנעהמענדיג מיט זיך דאָס מיליטער-ביכעל, מאָבילזאַציאָנס-קאַרטע און אַנדערע מיליטער - דאָקומענטען. די וועלכע וועלען זיך נישט שטעלען וועלען שטרענג בעשטראָפט ווערען.

דער בעוואוסטער הערען-שניידער
M. ROGOZIŃSKI
וועלכער האָט געוואוינט אויף נאָווא-צעגעלניאַנאַ 14, איז צוריקגעקומען און וואוינט איצט אויף 42 פּעטריקאַווער 42
בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען און אויסגעפערטיגט לויט די נייעסטע מאָדעלען צו צוגענגליכע פרייזען.
ספעציאַליסט: פעלץ-אַרבייט. קומט איבערצייגט אייך! 1152

תיקון טעות.

אין דער צווייטער רעצעניע, וואָס איז געווען געדרוקט אין פרייטאָג-נומער פון „נייעם פאָלקסבלאַט", איז אַריינגעפאַלען אַ טעות, וועלכען מיר בעסערען דאָ אויס.

דאָס דריטע וואָרט דאַרף זיין: אַ לאָדזשער יודישער אַרטיסט, וועלכער געפינט זיך איצט אין אַמעריקאַ.

די זילבען פאַר'ן גאַנצען רעטעניש זענען פאָלגענדע:

אַר–באַך–גנב–זע-טי–כאַ–כען–לים–נאַ–ע–ראָז–ראַ–ריי.

אַ שטיקעל טעות פון „ראַזוואַי"
זאָל עס זיין דער גרעסטער טעות זיינער.

(–) אונזער לאָדזער „ראַזוואַי" איז, כידוע, אַ „מומחה" אין אַלע זאַכען; אַפילו אין ענינים פון ליטעראַטור אויך...

האָט דער „ראַזוואַי" נעכטען אָפּגעדרוקט אַ נאָוועלע פון דעם טראַגיש-אומגעקומענעם דיכטער אַנדרעי סאָבאָל „די לעצטע נאַכט", און גיט צו, אַז דער דיכטער איז געווען אַ רוס.

מיר קענען דעם „ראַזוואַי" אַנטפּלעקען דאָס פערגעניגען און איהם דערצעהלען, אַז אַנדרעי סאָבאָל איז געווען אַ יוד, וואָס האָט געשריבען אין דער רוסישער שפּראַך און אויך איבערזעצט פון יודיש.

און אונזער אָרימער „ראַזוואַי", נעבּיך, האָט זיך אַזוי פטמא-געווען. אַ רחמנות!

חנוכת הבית פונ'ם נײַעם מושב זקנים.

היינט, זונטאָג פאַלט אויס דער 30 יאָהרצייט פון עדלען גרינדער פון מושב זקנים ב״ע יצחק צבי (הערמאַן) קאָנשטאַט. כדי צו בעעהרען זיין אָנדענקען וועט אין דעם טאָג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג פאָרקומען די חנוכת-הבית פון דער אויפגעבויטער שוהל אין 4-שטאָקיגען הויז.

פאַר דער פייערליכקייט וועט פאָרקומען אַ הזכרה.

דער נעכטיגער דאָלאַר-קורס אין לאָדז.

דאָנערשטאָג האָט די באַנק פאָלסקי פערקלענערט די נאָרמעס פאַר די פּריוואַטע בענק ביז צו 5000 דאָלאַר; פרייטאָג האָט די באַנק פאָלסקי שוין נישט געדעקט די פאָדערונג אויף וואַלוטע.

דער דאָלאַר האָט דאַן אויף דער נישט-אָפיציעלער בערזע אָנגעהויבען שטייגען.

דאָנערשטאָג ביז 9,05 פרייטאָג שוין ביז 9,15.

נעכטען איז דער דאָלאַר-קורס עטוואָס צוריקגעגאַנגען צוליב מאַנגעל אין מזומן אויף דער בערזע און האָט זיך איינגעהאַלטען ביי 9,10 אין צאָהלונג און 9,11 אין פאָדערונג. אַזוי האָט ער זיך געהאַלטען אַ גאַנצען טאָג.

די טענדענץ איז אַ נישט-קלאָרע, און איז אָבהענגיג פון דעם ווי אַזוי די באַנק פאָלסקי וועט מאָנטאָג דעקען די וואַלוטע-פאָדערונגען.

אין וואַרשאָ איז נעכטען דער קורס פון דאָלאַר געווען: אינדערפריה – 9,09 בייטאָג – 9,12 אינאָווענד – 9,07.

אַ „הויכער ענין"
די פּאַסאַזשיר - אעראָפּלאַנען, און ס'וועט זיין פייגלדיג...

(א) פון היינטיגער וואָך פונקציאָנירט נאָרמאַל די אעראָפּלאַן-פערבינדונג פאַר פּאַסאַזשירען און פּאָסט צווישען לאָדז און וואַרשאַ. קראַקאַ, לעמבערג און דאַנציג.

בריף, וועלכע ווערען אַריינגעלעגט אויף דער הויפּט-פּאָסט פאַר האַלב 9 פריה – זענען אין קראַקאַ האַלב 11 פאַרמיטאָג און אין לעמבערג – 2 נ. מ., אין דאַנציג 3 נ. מ. א. אַז. וו.

*

( ) פון 10. ה. ח. הויבט זיך אָן אין לאָדז אַ פליה-פּראָפּאַגאַנדע-וואָך.

צו דער דאָזיגער פליה-פּראָפּאַגאַנדע קומט אויך קיין לאָדז, דער בעקאַנטער העלדישער פּילאָט קאַפּיטאַן אָרלינסקי, וועלכער איז דורכגעפלויגען דעם שטח וואַרשאַ–טאָקיאָ און צוריק.

א נייע און וויכטיגע פארם פון הילף

האנדווערקער און ארבייטער קאנען דורך דער פערמיטלונג פון „ארט" בעקומען מאשינען פון זייערע קרובים אין אמעריקא

צווישען די פערשידענע אויפגאבען, וואס די געזעלשאפט צו פערשפרייטען מלאכה און ערד-ארבייט צווישען יודען „ארט" האט זיך געשטעלט אויפ'ן געביט פון פראפעסיאנעלער בילדונג אין האנדווערקעריי — איז ווי בעוואוסט אייגע פון די וויכטיגסטע, דאס בעזארגען מיט מאשינען און מכשירים די האנדווערקער און ארבייטער.

אבער עס מוז געזאגט-געווארען, אז עס געהט דא נישט בלויז וועגען דער פרימיטיווער ניי-מאשין, אדער טישלער-ווארשטאט און ד. גל.

עס איז קיין סוד נישט, אז דער יודישער האנדווערקער און ארבייטער ארבייט נאך היינט אומגעפעהר מיט די זעלבע מאשינען און מכשירים. וואס זייערע זיידעס און עלטער-זיידעס. אז דאס רופט זיך שלעכט אפ אויף זיין גאנצען סאציאלען מצב איז איבעריג צו דערמאנען.

און די געזעלשאפט „ארט" האט זיך געשטעלט די אויפגאבע צו פעראינטערעסירען דעם האנדווערקער און ארבייטער מיט דעם דאזיגען פראבלעם, בעווייזען איהם, אז מיט די אלטע אופנים פון ארבייט וועט ער בשום-אופן נישט אומשטאנד זיין אויסצוהאלטען די וואקסענדע קאנקורענץ און נאכקומען די פאדערונגען פון מאדערנעם האנדווערק.

לײדער איז נישט בעשערט געווען ביז איצט דער געזעלשאפט „ארט" אויס-צוטון ממשות'דיגעס אויפ'ן דאזיגען געביט. עס זענען בלויז בעזארגט געווארען מיט די נויטיגסטע מאשינען אייניגע הונדערט האנדווערקער און צוליב דער דאמאלדיגער אינפלאציע אין פוילען האט די אקציע געמוזט איבער-געריסען ווערען.

אבער ווילענדיג-נישט-ווילענדיג האט דער האנדווערקער זיך אנגעהויבען צו פעראינטערעסירען מיט געדאנק וועגען „אויפפרישען" זיין ווארשטאט. אגב זענען זייגע מאשינען שטארק אפגענוצט געווארען און נישט זעלטען איז ער געשטעלט געווארען אין אזא לאגע, אז ער האט געמוזט אנווענדען זיינע לעצטע קרעפטען און זיך איינשאפען א נייע מאשין.

פון דעסטוועגען האט, זייט „ארט" האט געפיהרט איהר בעשיידענע „מאשינען-אקציע" ווענדען זיך צו „ארט" זעהר א גרויסע צאהל האנדווערקער און ארבייטער מיט דער בקשה, מען זאל פאר זיי איינקויפען די נויטיגע מאשינען, וויל אנדערש קומט זיי אויס צו פער-מאכען זייערע ווארשטאטע.

צווישען די, וואס ווענדען זיך צו „ארט" וועגען מאשינען איז אויך פאר-האן א טייל און א גאנץ בעדייטענדער, וואס האבען קרובים אין אמעריקא.

אט די, וואס האבען קרובים אין אמע-ריקא, האבען אפט בעריהרט די פראגע, צי וואלט נישט מעגליך געווען דורכ'ן אמעריקאנער „ארט" צו בעוועגען זיי-ערע קרובים, זיי זאלען פאר זיי אויף א געוויסען אופן בעזארגען די מאשי-נען, אז וועלכע זיי פערלירען די עק-זיסטענץ - מעגליכקייט. פערשטעהט זיך, אז „ארט" האט מיט בעדויערען אלע-מען געמוזט אפזאגען, ווייל קיין די-רעקטע פערבינדונגען מיט'ן אמעריקא-נער „ארט" איז נישט געווען. אבער דא האט זיך ארויסגעוויזען, אז נישט נאר אין לאדז, נאר אין אנדערע שטעט, וואו „ארט" איז פעטיג איז די פראגע געווארען אקטועל. ערשט ווען עס איז פארגעקומען די בערלינער „ארט"-קאנ-פערענץ און עס האבען זיך צוזאמענ-געטראפען די „ארט"-דעלעגאטען פון אלע אייראפאישע לענדער און די דעלעגאטען פון אמעריקאנער „ארט" האט זיך ארויסגעוויזען, אז אויך דארט, אין אמעריקא איז די פראגע געווארען אקטועל.

אויך צום אמעריקאנער „ארט" האבען זיך געווענדעט א גרויסע צאהל פערזאנען וועגען איינשטעלען א געווי-סען אופן פון קאנסטרוקטיווער הילף.

אזוי ארום איז געבוירען געווארען דער געדאנק פון הילף וואס זאל זיך אויסדריקען אין פאלגענדער פארם:

דער קרוב, זאגען מיר אין לאדז,

ווענדעט זיך דורכ'ן לאדזער „ארט" צו
זיין קרוב אין אמעריקא, אז יענער זאל
דורכ'ן אמעריקאנער „ארט" איינקויפען
די נויטיגע פאר איהם מאשינען.

דער קרוב אין אמעריקא איז דאן זיכער, אז די הילף, וועלכע ער גיט זיין קרוב אין פוילען ברענגט ממשות-דיגע הילף, ווייל מיט דער מאשין אדער מיט דעם מאטעריאל, וואס דער בע-טרעפענדער האנדווערקער אדער אר-בייטער בעקומט פון זיין אמעריקאנער קרוב, האט ער די מעגליכקייט אוועק-צושטעלען זיין ווארשטאט אויף א גע-זונטען יסוד אדער זיך איינצוארדנען א ווארשטאט פון ארבייט און ווערען אויף אזא אופן א פראדוקטיווער עלע-מענט און פערזיכערען אין די ראמען פון מעגליכקייט זיין עקזיסטענץ.

דאס איז דער זין פון דער נייער הילף, וועלכע די אמעריקאנער זענען גרייט צו געבען זייערע קרובים אין אייראפא.

די דאזיגע הילף איז אויך א לייכטע פאר'ן אמעריקאנער קרוב, ווייל ער איז גארנישט מחויב איינצוצאהלען די גאנצע סומע, וואס די מאשין דארף קאסטען ער האט די מעגליכקייט די מאשין אדער מכשירים, אדער די מא-טעריאלען צו דער ארבייט אויסצוצא-לען. דעריבער איז דער ענין אין אמע-ריקא אזוי פאפולער געווארען.

עס איז איבעריג צוצוגעבען, אז דער לאדזער „ארט" איז גרייט אנצונעמען ווענדונגען פון אלע, סיי האנדווערקער, ארבייטער און אנדערע פערזאנען, וואס ווילען זיך גרענדען צו זייערע קרובים אין אמעריקא.

פערזאמלונג פון קאנפעקציאנערען.

דאנערשטאג איז אין צענטראלען סוחרים-און-פאבריקאנטען-פעראיין (פעט-ריקאווער 10) פארגעקומען די ערשטע פערזאמלונג פון די קאנפעקציאנערען.

נאכדעם, ווי די ארגאניזאציאנס-קא-מיסיע האט אפגעגעבען א בעריכט, האט זיך ענטוויקעלט א וויכוח, אין וועלכען ס'האבען אנטייל גענומען פיל הערען-און דאמען-קאנפעקציאנערען. ס'איז בע-שלאסען געווא-ען צו ארגאניזירען זיך אלס א סעקציע ביי'ם צענטראלען סוחרים-און פאבר.-פעראיין. די טעג וועט צו-זאמענגערופען א גרינדונגס-פערזאמלונג פון דער סעקציע, ווייל ס'וועט געוועהלט ווערען א פערוואלטונג.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האבען מיר דערהאלטען א בריף פון קאנפעקציא-נערען-פעראיין אונטערגעשריבען פון ה' ש. מאסע, אין וועלכען ס'ווערט געזאגט, אז די לאדזער קאנפעקציאנערען זענען ארגאניזירט אי א פערבאנד אויף קאנ-סטאנטינער 10, וועלכער עקזיסטירט שוין זייט 10 יאהר איצט קומט פאר א שטרייק פון כאלוגניקעס, וועלכע האבען געפאדערט 25 פ"אצ. הוספה. דער שטרייק איז מיטוואך דעם 6 אקטאבער פערענדיגט געווארען אויף א פרידל כען אופן און היינט קומט פאר די אל-געמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון פעראיין.

לאדזער סוחרים אויף דער קאנפערענץ אין פינאנץ - מיניסטעריום.

(—) צו דער קאנפערענץ וועגען אימזאץ-שטייער, וואס וועט פארקומען אין פינאנץ-מיניסטעריום פאהרען ארויס פון סוחרים-פעראיין פאלגנדע דעלעגאטען: פרעזעס רוס, בראנאווסקי, דונקעלמאן און דער ליי-טער פון פעראיין ארוו. ראזענטאל.

והריקותי לכם ברכה עד בלי די!!!

!!! געוואלדיגע שאנסען רייך צו ווערען !!!

ווײזט ארויס די יעצטיגע מלוכה-לאטעריע, יעדער 2. לאס געווינט, זעהר קאלאסאלע סומען ווי: 50,000-100,000-200,000-300,000-500,000 זל.

דיינע שאנסען רייך צו ווערען וועלען נאך מעהר וואקסען, אויב דו וועסט דיך בעזארגען מיט א לאס צו דער 1-טער קלאס אין דער גרעסטער און גליקליכסטער קאלעק-

טור און לאדן פון **ס. יאמסא** פעטריקאווער 22 טעל. 41-74. פעטריקאווער 66 טעל. 20-90.

די ציהונג קומט פאר אין די נאהענטסטע טעג. P.K.O. 63.910 Skrz. Pocz. 47.

געפונען מיט אנ'אבגעהאקטען קאפ

דער פאטער איז פריהער געבליבען אהן פיס.

(—) נעהערנעכטען איז אויף דער באהן-ליניע נעבען פאבריקס-וואקזאל גע-פונען געווארען א טויטער קערפער פון א מאנספערשוין מיט אנ'אבגעהאקטען קאפ.

אויפ'ן ארט זענען בלד ארויסגעקו-מען פארשטעהער פון אויספארשונגס-אמט מיט'ן קאמיסאר ווייער אין דער שפיץ.

מ'האט דעם טויטען בעזוכט און ביי איהם געפונען דאקומענטען. ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער הייסט זיגמונט רודזקי פון קאלושקי.

ווי ס'זעהט-אויס, איז רודזקי איבער-געפאה-ען געווארען פון א צוג.

דאס טראגישע דערביי איז דאס, וואס ערשט מיט 2 וואכען צוריק איז רודזקי'ס פאטער, א באהן-ארבייטער, אויך ארונטערגעפאלען אונטער א צוג, וועל-כער האט איהם אבגעשניטען ביידע פיס.

דעם טויטען קערפער פון דעם יונ-גען רודזקי האט מען אבגעפיהרט אין פראזעקטאריום.

ער לעבט ב"ה דער בעל-הבית

און מען קאן זיך נישט צוטיילען מיט דער „ירושה";

און מאכי' אזוי - ווער איז בילכער?

(—) א כאראקטעריסטישער אינצידענט איז פארגעקומען אויף ציגעל-נאס 49 צווישען דער פינאנץ - מאכט און דער לאדזער קראנקען-קאסע.

דער איינוואוינער פון יענעם הויף, דער בעקער קעמפינסקי איז שולדיג דער קראנקען-קאסע פאר פערזיכערונגס-אפצאהל, און דער פינאנץ-מאכט — פאר שטייערען.

נעהערנעכטען איז צו ה' קעמפינסקי געקומען א סעקוועסטראטאר פון דער קראנקען-קאסע און געוואלט דורכפיה-רען א ליציטאציע אויף די זאכען, אויף וועלכע ס'איז שוין פון פריהער געווען געלעגט אנ'ארעסט.

דער פערצווייפעלטער קעמפינסקי איז ארויפגעלאפען צום סענאטאר מענדעל-סאן, וועלכער וואוינט אויפ'ן זעלבען הויף, אז ער זאל אינטערווענירען אין דער פראגע, אז די ליציטאציע זאל אפגעלעגט-ווערען.

דערווייל האט זיך קעמפינסקי דער-מאנט, אז אויף די זעלבע זאכען האט שוין געלעגט אנ'ארעסט דער פינאנץ-אמט פאר שטייערען און סענאטאר מענ-דעלזאן האט דעריבער ערקלערט, אז דעם פארצוג ביים דורכפיהרען די לי-ציטאציע האט דער פינאנץ-אמט.

אויף דער ווענדונג פון סע. מענדעל-זאן איז באלד אנגעקומען אויפ'ן הויף א בעאמטער פון פינאנץ - אמט, וועלכער האט אויך געטענה'ט, אז אויב צו-נעהמען זאכען — איז ער בילכער...

ביידע בעאמטע — פון דער קראנקען-קאסע און פינאנץ - אמט — זענען נישט געקומען צו קיין הסכם און זיך גע-ווענדעט צו זייער העכערער מאכט.

אויפ'ן הויף האט דערווייל געוואונדערט „גראבסקי'ס עגלה", וועלכע איז געווען ארומגערינגעלט מיט הונדערטער ניי-געריגע.

אויסגעלאזט האט זיך די זאך דער-מיט, אז עס איז געבליבען: צו צו-ווארטען אייניגע טעג, ביז ס'וועט ענט-שיידעט - ווערען ווער ס'האט „פיערווי-שענסטוואָ": דער פינאנץ - אמט, צי די קראנקען-קאסע.

עס יאגט איהם צו זיין פאך.

נאר — וועגען דער ענטדעקטער פאבריק פון פאלש געלד.

(—) מיר האבען שוין אין פרייטאג'-דיגען נומער פון „נייעם פאלקסבלאט" מיטגעטיילט, אז אין בזשעזשין איז ענטדעקט געווארען א פאבריק פון פאלשע 5-ער זלאטעס.

איצט דערוויסען מיר זיך פרטים וועגען דער דאזיגער געלד-פאבריק.

דער אייגענטימער פון דער פאבריק, זאנענבערג, איז א דייטש און האט שוין מיט עטליכע יאהר צוריק, צוזאמען מיט זיינעם א ברודער אין בערלין נאכגעמאכט פאלשע טויזענדער און מיליאנען מארקען.

דאן האט מען זאנענבערג'ן געכאפט אין מיטען דער ארבייט און ווען פאלי-ציי איז אריין אין דער „פאבריק", איז זאנענבערג'ס ברודער ארויסגעשפרונגען דורכ'ן פענסטער און אויפ'ן ארט גע-הרג'עט געווארען.

זאנענבערג אליין איז ארעסטירט געווארען און אפגעזעסען אין טורמע אייניגע יאהר.

קומענדיג קיין פוילען האט ער אנ-געהויבען טראכטען וועגען בעזעצען זיך אין א קליין שטעטל, כדי צו קע-נען רוהיגער אנהויבען די „מלאכה".

די ערשטע פעלשער-ארבייט האט זאנענבערג אפגעטון דערמיט, וואס ער האט זיך געפעלשט א פאס מיט אנ-ערלויבניש צו בלייבען אין פוילען.

דערנאך האט ער אויסגעקליבען אלס זיין וואוין-ארט — בזשעזשין, זיך גע-ברענגט די געהעריגע מאשינען, און — אנגעהויבען ארבייטען מיט דער אמת'ער „דייטשער טעכניק".

אויפגעגעבען זאנענבערג'ן האט זיינ'ס א „קאכאנקע", מיט וועלכער ער האט געהאט געוויסע געלד-חשבונות.

ווי מ'גיט איבער פון אויספארשונגס-אמט, האט מען ביי זאנענבערג'ן אין דער וואוינונג געטראפען די מאשי-נען אין פוילען בעטריב און אין 4 קאסטענס זענען געווען פערפאקט 5-ער זלאטי-באנקנאטען, גאר פרעציז נאכגע-מאכט.

ווי בעוואוסט, האט מען ביי דער ארבייט געטראפען 5 פערזאן. אלע זע-נען ארעסטירט געווארען.

נעכטען נאכמיטאג איז זאנענבערג צוזאמען מיט זיינע געהילפען געבראכט געווא-ען קיין לאדז און אפגעפיהרט געווארען אין טורמע אויף גראנסקא.

מ'שמועסט, אז די פאליציי זאל שוין זיין אויף די שפורען פון א רייה פער-זאנען, וועלכע זענען געשטאנען אין פערבינדונג מיט זאנענבערג'ן און זיך פערנומען מיט'ן עקספעדירען און פער-שפרייטען די פאלסיפיקאטען.

א געשיכטע בעהז „בעל-מלאכה".

ער שמועסט-אראפ 400 דאלאר מיט א גאלדענעם זייגער,

און קומט צוריק אלס א גבור — איז קייטען.

( ) נעכטען האט אויפ'ן לאדז-קאלי-שער וואקזאל פאסירט פאלגענדעס:

דער לאדזער סוחר ה' א. ק. האט געווארט אויפ'ן צוג, וואס געהט-אפ קיין ווארשא און דערווייל אריינגעגאנגען אין רעסטאראן 2. קלאס אויסטרינקען א גלאז טיי.

אין רעסטאראן איז צו ה' ק. צוגע-קומען א יונגערמאן און אנגעהויבען מיט איהם צו שמועס'ן.

בינו - לבינו איז אנגעקומען דער צוג און, ווען ה' ק. האט זיך געזעגענט מיט דעם אומבעקאנטען און געוואלט איינ-שטייגען אין צוג, האט ער בעמערקט, ווי ביי איהם אין טאש פעהלט איהם דער פארטפעל מיט 400 דאלאר און א גאלדענער זייגער מיט א קייט אין דער ווערט פון 100 דאלאר.

ה' ק. האט געמאכט א געוואלד און מיינענדיג, אז דער יונגערמאן, וועלכער איז בלי-ספק דער גנב, איז געבליבען אין לאדז, איז ער שוין אין צוג נישט איינגעשטיגען, נאר גענומען זוכען דעם גנב איין און ארום וואקזאל.

ווען דער צוג איז אפגעגאנגען קיין ווארשא, האבען א רייה פערזאנען ער-קלעהרט דעם ה' ק., אז אזא - און - אזא יונגערמאן איז יא איינגעשטיגען אין צוג.

ס'איז דעריבער נישט געבליבען קיין אנדער עצה, ווי נאכיאגען דעם צוג מיט אנ'אויטא, ווייל טעלעגראפירען אויף די נאהנטע סטאציעס, איז ווייניג זיכער, צי מ'וואלט דעם גנב דערקענט.

און ה' ק. צוזאמען מיט עטליכע פאלי-ציי-פונקציאנארען זענען ארויס אין אנ'-אויטא קיין קאלושקי און אהין אנ-געקומען נאך מיט 10 מינוט פריהער פאר'ן צוג.

ווען דער צוג איז אנגעקומען קיין קאלושקי האט פאליציי פעראָרדענט. אז קיינער זאל נישט ארויס פון די וואגאנען און די טירלעך זענען שטרענג בעוואכט-געווארען.

ביים אדורכגעהען די וואגאנען, האט ה' ק. דערקענט דעם יונגענמאן און ביי איהם נאך געפונען די 400 דאלאר צו-זאמען מיט'ן גאלדענעם זייגער.

דער נאמען פון דעם גנב איז נאך נישט פעסטגעשטעלט-געווארען.

נעכטען אין אווענד איז דער גנב שוין געבראכט-געווארען געשמידט אין קייטען קיין לאדז.

דער איבעראל בעוואוסטער אבער-פעלדשער זינגער

פון וו א ר ש א, שוו. יערסקי 34 נעהמט אן פיעטריקאווער 6, ביי זאקס'ן יעדען שבת און זונטאג.

א זיכערע עצה געגען נאל-שטיינער

קר.-קאסע וויל נישט קיין יודיש.

(—) נעכטען, שבת, איז פארגעקומען די אויסערגעוועהנליכע זיצונג פון דער לאדזער קראנקען-קאסע-פערוואלטונג.

אויפ'ן טאג-ארדנונג האט זיך געפונען די פראגע וועגען פערעפענטליכען דעם רעגולאמין פאר די קראנקע אין דער יודישער און דייטשער שפראך, אויסער אין דער פוילישער.

דעם פארשלאג האבען געשטיצט די פראקציעס: „בונד", דייטשע ארבייטס-פארטיי און פ. פ. ס.

ביים אבשטימען איז דער פארשלאג מיט 8 געגען 7 שטימען דורכגעפאלען.

אויסער די דערמאנטע פארטייען, האט פאר דעם פארשלאג אויך געשטימט דער פאבריקאנט ה' ליבראך.

טראמוואי צושניידט א מענשען.

(—) נעכטען איז אויפ'ן וועג, צווישען לאדז און רודא-פאביאניץ אנ'אונבעקאנטער מאנספערשוין אין עלטער פון 50 יאהר ארונטערגעפאלען אונטער'ן טראמוואי, וואס געהט קיין רודא-פאביאניץ.

דער אומבעקאנטער האט געוואלט אריבערגעהן, דערווייל איז אנגעפאהרען דער טראמוואי און איידער וואס ווען איז שוין דער טראמוואי געווען פערביי.

אין ווען דער טראמוואי האט זיך אפגעשטעלט, האט מען שוין ארויסגעשלעפט א צעשניטענעם מענש.

דער נאמען פון דעם שווער-פערוואונדעטען איז לכתחילה נישט געלונגען פעסטצושטעלען. ווען מ'האט איהם געבערענגט אין שפיטאל, איז ער באלד געשטארבען. שפעטער האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער הייסט קאנסטאנטי קרושעווסקי.

געגען דעם מאשיניסט מאיקאווסקי איז צוגויפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל.

ס'האט זיך געמאכט א צוזאמענלויף

צום 30-טען יאהרצייט פון הערמאן קאנשטאט.

(אויפרוף)

היינט זונטאג איז דער יאהרצייט פון גרויסען גדבן הערמאן קאנשטאט, וואס האט אונטער אנדערע צדקות, אויך געגרינדעט דעם מושב זקנים, שרעדניא 56. אום איהם צו בעהרען, האט די פערוואלטונג בעשלאסען, היינט 4 א זייגער איינצוועהען די נייע שוהל אין ביה המדרש, וואס געפינט זיך אין נייעם בנין אויפ'ן זעלבען הויף (שרעדניא 56).

דאס געעהרטע פובליקום ווערט האפלען די געלעגענהייט צו זעהען די פארטשריטען וואס די נייע פערוואלטונג האט נאך דעם אפלעבען פון די גרינדער פון מושב זקנים, געמאכט אין גלייכצייטיג אויך זעהען, וואס דער נייער בני דארף קאסטען ביז'ן גאנצליכע אויספערטיגען און איינקווארטירען זקנים.

געעהרטע פובליקום! נישט דער שרייבער פון די שורות רעדט איצט צו אייך, נאר 250 נפשות, בכבוד'ע מענשען געוועזענע נותני צדקה, וואס וואלגערן זיך איצט, כמעט אין די גאסען און האבען נישט מיט וואס דעם טאג צו איבערלעבען, בעטען זיך ביי אייך רחמים. העלפט אויספערטיגען דעם נייעם בנין, גיט אונז די מעגליכקייט, אונזערע לעצטע יאהרען בכבוד אויסצולעבען און נישט אויסציגעהען פאר הונגער און קעלט און ליידען דאביי גרויסע בזיונות!

אז די ווערטער, דאס וויינען און קרעכצען וואס מיר הערען טאג טעגליך דארף דורכדרינגען אין אייערע אויערען און מוז ווייך מאכען אייערע הערצער.

דערצו איז נויטיג אייער געגענווארט, אייערע אויגען זאלען אפשאצען אונזער טעטיגקייט און אונזערע ווייטערע בעדערפנישען אין שווערע ארבייט, נישט יוצא זיין מיט'ן חודש געלד, אדער צו ווארפען א נדבה'לע, נאר זעהען מיט אייגענע אויגען און דאס וועט אויך גלייכצייטיג געבען מוט דער פערוואלטונג, אז זי זאל ווייטער פארזעצען די ארבייט און מצוה, וואס די גרינדער הערמאן און מינא קאנשטאט האבען איינגעפלאנצט.

אין נאמען פון דער פערוואלטונג

ב. א. גליקסמאן.

אויפ'ן קראוואט
האט ער זיך אויפגעהאנגען.

(—) אין דער פאבריק פון די ברידער קאהן האט זיך אויפגעהאנגען דער 25-יעהריגער ארבייטער מאנעלא.

ווען די ארבייטער זענען ארויס אויפ'ן הויף, האבען זיי בעמערקט, ווי אויף א בוים אין פאבריק-גערטנערל העננט א מענש.

זיי זענען צו און בעמערקט, ווי אויפ'ן בוים האט זיך אויפגעהאנגען זייער ארבייטס-חבר מאנעלא.

דער זעלבסטמערדער האט זיך געמאכט די שטריק פון דעם קראוואט.

INFORMACJE

o zdolności kredytowej Kupców i Przemysłowców w całej Polsce.

INKASO

należności z weksli zaprot. w całej Polsce.

KTO DOPUSZCZA

weksle do protestu w Polsce? Odpowiadamy na zapitania o poszczególnych kontrahentach.

WYWIAD KREDYTOWY

sp. z ogr. odp. Łódź, Piotrkowska 104, tel. 29 30 i 41.04.

בוי-ערלויבנישען
אהן זיי — שטרענגע שטראפען.

(אג) לעצטענס פאסירט אפט, אז די הויז-בעזיצער מאכען פערשידענע בוי-אויסבעסערונגען אהן אנ'ערלויבניש פון מאגיסטראט.

פאר'ן מאכען פערשידענע אויסבעסערונגען אהן אן ערלויבניש, אדער לויט אנ'ערלויבניש פון דער געוועזענער אקופאציאנס מאכט, וואס זענען נישט בעשטעטיגט געווארען דורכ'ן מאגיסטראט, קען מען בעשטראפט ווערען ביז 3,000 זל., און די קאמיסיע פון מאגיסטראט קען פעראָרדנען אראפצונעהמען די גאנצע געמאכטע ארבייטען אויפ'ן חשבון פונ'ם הויז-ווירט.

וועגען ערלויבנישען אויף פערשידענע בוי-ארבייטען דארף מען זיך ווענדען צו דער בוי-אפטיילונג פון מאגיסטראט.

צאהן-ארצט
H. Lewita-Fuchs

פעטריקאווער 50, טעל. 22 36

אויפנאהם שעהן: פון 10 ביז 1 און פון 4 ביז 6.

מעלדונג.

אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע, וואס דער אמעריקאנער „ארט" האט אונטערגענומען, אז די יודישע בעפעלקערונג אין אמעריקא זאל איינקויפען די נויטיגע מאשינען פאר זייערע קרובים אין איירופע, קומען א גרויסע צאהל ארבייטער און האנדווערקער צום לאדזער „ארט" מיט ווענדונגען צו זייערע קרובים וועגען די פערשידענארטיגסטע מאשינען. 1312

די פערוואלטונג פון „ארט" מאכט דעריבער בעקאנט, אז אזעלכע ווענדונגען ווערען אנגענומען אויסשליסליך אין ביורא פון „ארט" פלאץ קאשטשעלני 4, די קאנצעלאריע איז טעטיג א גאנצען טאג.

רעדאקציאנס-קאלעגיום:
מ. בראדערזאהן, ל. בראנט, ח. י. ברוכטאחסקי, ב. זינגער
פעראנטווארטל. רעד.: ח. קויפמאן.
ארויסגעבער: פערלאג „נייער פאלקסבלאט", פראדוציר-קאאפעראטיוו. מיט באש-האפטונג.

היינט ערשטער:רע סענסאציאנעלע לעבענס-דראמע אין 8 אקטען

TEATR-ŚWIETLNY „NOWOSCI"

Piotrkowska, róg Głównej

פארדיזונד דער יוגענד

אין דער הויפט-ראל דער גלאנציעלער

לאו שאנעי

פון בילד „דער גלאקען-קלינגער פון נאטר-דאם".

די אקציע, וועלכע שפילט זיך אפ בעת דער ערד-ציטערניש אין סאן-פראנציסקא, איז שוידערהאפט לויט איהר רעאליזם. דער פילם איז איינער פון די בעסטע אין דעם יאהר. :---: עס ווערען ענטפלעקט די געהיימנישען פון די כינעזישע קאפעען. אויפ'ן ערשטען סעאנס זענען די פרייזען נידעריגע. אנאנס! אין דעם נאהעסטען פראגראם מערי פיקפארט. 1378

„ZULIN"

דאס אידעאלע מיטעל הענדצו וואשען

אונבעדינגט נויטיג פאר שאפערס, זעצערס, מאשיניסטען, האנדווערקער, ארבייטער. עס וואשט אפ פון די הענד, פעטיגקייטען, סמארעס, זשאווער, טינט, סמאלע א. אז. וו. — צו בעקומען אין די סקלאד-אפטעקשנעס, זייף-געשעפטען און בענזין-סטאציעס.

„STAMUN" Warszawa בעמישע פראדוקציע

פאבריקס-לאגער: ŁÓDŹ, Piotrkowska 189, m. 1 telefon 43-84

מ'בעט צו בעזוכען אונזער שטעלע אויף דער ווירטשאפטליך-היגיענישער אויסשטעלונג. 1371

כ'קויף בריליאנטען, ביזשוטעריע און צאהל דעם פולען ווערט

J.FIJAŁKO

PIOTRKOWSKA 7.

און עמפפעהל א גרויסען אויסוואהל פון פרעציזירטע זייגערלעך, ווי אויך ביזשוטעריע אויף בעקוועמע בעדינגונגען. 1399

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט די געעהרטע קונדשאפט, אז די

„וועש-ליידה-אנשטאלט"

איז געווארען מיט'ן היינטיגען טאג איבערטראגען פון זאדא-זכא 26 אויף דער

43 קילינסקי 43

און עמפפעהלט זיך ווייטער דער געעהרטער קונדשאפט.

די וועש-לייה-אנשטאלט און מעכאנישע וועשערײ

„WYGODA", Kilińskiego № 43, tel 45-21

בעפאר

דו ארדענסט — דיך איין —

בעזוך די פירמע

MARKOWICZ i NASIELSKI

PIOTRKOWSKA 6

:—: telefon 94-71 :—:

מעבעל

וויל נאר דארט וועסט איינקויפען

אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען בײַ לאנגטערמיניגע אויסצאלונגען.

גאראנטירטע ארבייט. קאנקורענץ-פרייזען. אייגענע אויסארבייטונג. 1398

די פאבריק געפינט זיך פאלודניאווא 10

א צימער

ס'ווערט געזוכט

עווענטועל 2 פאר א געשעפט, אין דער געגענד פון נייעם מארק. אפערטען אין אדמיניסטראציע אונטער „BLUM". 1374

יודישער שפיטאל א. נאמען פאזנאנסקי

זוכט א רוטינירטע
קעכין

(יודישע)

מעלדען זיך יעדען טאג פון 4—6 נאכט. אין קאנצעלאריע פון שפיטאל באוואַ-טארגאווא 1-3. 1376

אויפפאדערונג!

דערמיט פאדער איך אויף עפענטליך די ה"ה

שלמה אורבאך

מיט זיין לאקאטאר

שלמה הערשליקאוויטש

קאנסטאנטינער 3

צום לעצטען מאל צו א דין-תורה וועגען די מיר אויסגענארטע 10 דאלאר, אין געגענפאל וועל איך געצוואונגען זיין די זאך איבערצוגעבען דער פראקוראטור.

אברהם מאראוויעצקי

פלאץ וואלנאשטשי 5. 1380

א 3 שטאקיגע קאמעניצע

גרויסע ווערקשטעלע, א געוועלב, א בוי-פלאץ אויף הויפט-גאס אין לאדז איז פאר 9 טויזענד דאלאר צו פערקויפען. — אנמעלדונגען אונטער „געלעגענהייט" אין אנאנסען-ביורא פוקס, לאדז, פעטריקאווער 50. 396

ווער וויסט

ווי עס געפינען זיך די געוועזענע פלעגערס, ביי יאקוב גוטגליק

אבראם און מאריץ

גצוואוינט פריהער פאסאזש-שולץ, שפעטער ציגעל-גאס 19. אין יאהר 1906 אדער 1907 מיט גוטגליק'ען מ'טגפאהרען קיין קיעו. בעטע זיך צו מעלדען וועגען וויכטיגע אנגעלעגענהייטען לויט'ן אדרעס

גוטגליק, שענקיעוויטשא 37, ח. 20.

שפארט געלד!

אלטע בינדעס, קראוואטען ווערען איבערגעמאכט אויף שלייפלעך און קראוואטען

ביי הערשקאוויטש

וואלבארסקא 31.

די 8-קל. גימנאזיום

בית-אלפנא

60 צעגעלניאנא 60

בעטעט נאך אן איינשרייבונגען פון נייע שילער אין די נידעריגע קלאסען.

די קאנצעלאריע איז טעטיג פון 9 — 1 פארמיטאג.

ספעציעלע אויפזיכט פאר קינדער פון 5 — 7 יאהר. 1386

די דירעקציע.

וויכטיגע נייהייט
פעלצוואַרעז
= אויף ראַטעס =
מענער און דאַמען פעלצען איך
איינצעלנע פוטערלעך און
גרויסען אויסוואַהל
— — צו בעקומען ביי — —
I. SZWARCMAN
41 NARUTOWICZA 41 866
ס׳ווערט אויך אָנגענומען אַלע אַרט רעפּעראַטורען.

אכטונג, ה׳ פריזיערס!
קעלניש וואַסער 5 זל. א קילא,
בלומעז-וואַסער 4.50 זל. א קילא,
וועשעטאַל 3.20 זל. א קילא,
ראַזיר-זייף 50 Pixin 8 זל. א קיל.
אַלץ בעקומט איהר אַמבּיליגסטען נור אין דער
פּערפומעריע פון
י. דרוקער, זאוואדזקא 11

בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך
איך האָב די עהרע מיטצוטיילען, אַז איך האָב מיין
בּיוּרא אַריבּערטראָגען פון פּעטריקאָווער 18 אויף
17 פּעטריקאָווער 17
2-טען הויף, פאַרנעמער דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52,
וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבּען
אַלערליי ביטעס לויט׳ן אוסטאַוו, קלאַזורעס,
זאַבּעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטייער און
מיליטער, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אדמיני-
סטראַציע, רעקורסען- ווענען קאָנצעסיעס
און קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו, ביזנעס זיך אַלע פּאָ-
ליצייע-געציריקען, שותפות-אַקטען, סטאַטו-
טען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען
דאַראָוויזיעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך
איבּערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 503
רעכט-קאָנסולענט י. מאַנעלאַ
פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52
שנעל, רעעל און ביליג!

טליתים-פאַבּריק
איבּערראַשונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע און זיידענע טליתים כמו
טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הויזט און דעטאַיל! מיט אויספּער-
טיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבּעראַל
ביי א. ה. ציגעלמאַן, דזשעלנאַ 1,
אין צווייטען טויער, פּאַרטער. קומט און איבּערצייגט אייך! 893
בעמערקונג: ס׳ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו וואַשען

מעבּעל
שלאָפצימערן, עסצימערן, מערכען-גאַבּינע-
טען, פּאַרצימערן, קוכען איינריכטונגען ווי
אויך איינצעלנע מעבּעל-געגענשטאַנדען צו צוגענג-
ליכע פּרייזען אויף בעקוועמע בעדינגונגען
קען מען בעקומען נור אויף 699
5 Zawadzka 5 (אויפ׳ן הויף).

Lek. Dentysta
Jakób Botwinik
געאַרבּעט אין דער לאָדזשער קראַנקען-קאַסע איבּער 4 יאָהר, נעהמט
עצט אָן טעגליך, אויסער שבת פון 3 ביז 9 אָוונט אויף דער
נאַוואָמיעסקאַ 26, פראָנט 2. שטאָק
היילען, פּלאָמבּירען, צאָהן-ציהען אָהנע שמערצען,
קינסטליכע ציינער, קראָנען און גאָלד-בריקען.
▲▼▲▼ ציגענגליכע פּרייזען. ▼▲▼ 186
פאַר מיטגל. פון קראַנקען-קאַסע און זייערע פאַמיליעס זעהר ביליג.

די נייערעפענטע
טאַנץ-שולע
פון ראַפאל קאַלסקי, אל. 1 מאַי 2, 2. שט.
נעהמט אָן שילער און שילערינס פון 12 מיטאָג ביז 10 אָוונט.
צו צוגענגליכע פּרייזען.
לעקציעס ווערען געגעבּען א גאַנצען טאָג, אויך אויף
בעשטימטע שעה׳ן.
בעמערקונג: ספּעציעלע קורסען און לעקציעס פאַר
לאַנג-געקליידעטע.
דער לאָקאַל איז מיט אַלע בעקוועמליכקייטען.

Dr. med.
Grzegorz ROSENBERG
44 GDAŃSKA 44 tel, 24-44,
ספּעציאַליסט פאַר מאַגען- און דאַרמקראַנקהייטען
נעמט אָן פון 8,30 ביז 10 פאַרמיטאָגס און פון 3 ביז 4 נ״מ,
אין לעטשניצע „סאַניטאַס“ צעגעלניאַנאַ 29 פון 10 ביז 11
פריה און פון 6,30 ביז 7,30 אָוונט. 1011

צו די עלטערן,
וועלכע זייערע קינדער בעזוכען די פאָלקס-שולען
שיקט אייערע קינדער
נאָכמיטאָג-שעורים
זיך איינשרייבען אויף די
פון למודי קדש, וואָס די פערוואַלטונג „תורה ודרך ארץ“
עפענט לטובת די קינדער, וואָס בעזוכען די פאָלקס-שולען.
איינשרייבונגען נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום „בית-
אלפנא“, צעגעלניאַנאַ 60 פון 7 — 5 נאָכמ. די למודים הויבען
זיך אָן א׳ פ׳ לך דעם 10-טען אָקטאָבּער. לטובת די אונבעמיטעלטע איז
דער פּרייז פון שכר למוד נור 4 זל. א חודש. 1339

אכטונג, קאָנקורענץ-פּרייזען!
איז דער היגיענישער פריזיער-אנשטאַלט פון
מ. קופּקא פּאָלודניאָווא 12
1) ראַזירען מיט קעלנ. וואַסער 30 גר. 5) שערען פון דאַמען 50 גר.
2) שערען—70 גראָשען. 6) קאָפּ וואַשען 50 גר.
3) שערען יונגלעך מיט די מאַשין 30 גר. 7) עלעקטר.-מאַסאַזש פון געזיכט 50 גר.
4) „ „ מיט די שער 50 גר.
מאָדערנע בעדינונג! ערשטקלאַסיגע אַרבּייט! 2046

Dr. M. Klaczko
KILIŃSKIEGO 117
פאַר אויערן, נאָז, האַלדז און לונגען-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 9—11 און 3—5, ... 62
פון 11 און 1 און 8—7 ...

ס. רעפּלער
לאַנגיאַנאַ 36
... פון 3 — 7. 110

פערשידענע
הינד
פון פערשידענע ראַסען צו פער-
קויפען איך נעהם אָן הינד
אויך צו לערנען 1334
אנדזשעיא 40, ביי יעסקע.

ד״ר
מ. וואָלפסאָן
17 חסכאַדניאַ 17
טעל. 28-83.
נעהמט אָן פון 5 ביז 7
אויך אין יומטוב. 1310

אכטונג! אין מיין ערשטקלאַסיגער אכטונג!
קירזשנערייי
ווערען אָנגענומען זעמט-
ליכע פעלץ-אויסאַר-
בּייטונג, ווי אויך בעשטעלונגען פון איינענע וואַרען
צו ביליגע פּרייזען און גוטע בעדינגונגען.
מ. שאַליט, פּעטריקאָווער 33

Dr. J. HERSZFINKIEL
Zawadzka 15, tel. 11-87.
ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
איז צוריקגעקעהרט.

עלטערן!
וואָס ווילען אייערע קינדער לערנען אין פאָלקס-שולען און ווילען זיי גע-
בען א שטרענג רעליגיעזער ערציהונג, אין אויך א גע-
העריגע מאָס יודישע רעליגיעזע בילדונג ווי: חומש, נ״ך,
תלמוד, יהדות, היסטאָריע, רעדען און שרייבען העבּ-
רעאיש און יודישע בריף זעלבסט צוזאַמענשטעלען ווענדט
זיך צום העבּרעאישען לעהרער י. ד. ראַינפעלד,
וועלכער שטעלט אוים די שווערסטע שילער אלס די בעסטע, ער-
טיילט אויך פּריוואַט לעקציעס צו מעסיגע פּרייזען. „ערפאָלג גאַ-
ראַנטירט“! פּלאַץ-וואָלנאָשטשי 6, קווער אָפיצינע רעכטס,
2 שטאָק. נעמע שילער ווערען אָנגענומען טעגליך פון 12—3, 7—8
בעם.: ס׳ווערען אויך אָנגענומען אָנפאַנגער. 1089

אויפ׳ן ווינטער-סעזאָן
עמפּפעהלט איך די ערשט אָנגעקומענע נייעסט-מאָדערנסטע
דאַמען-כתונות
וואָלענע און זיידענע. 1252 קאָנקורענץ פּרייזען.
פאַר בעאַמטע פערקויף אויף בעקוועמע בעדינגונגען.
I. Pisterman, Piotrkowska 29.

Dr. med. I. PIK
וואָלטשאַנסקא 57
נערווען און אינעליכע קראַנקהייטען
שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען), גייסטיגע הייל-מעטאָדען פון נער-
וועזע צושטאַנדען (שרעק, שלאָפלאָזיגקייט).
נעהמט אָן פון 12 ביז 1 און פון 4 ביז 7. 310

צוריקגעקעהרט
Dr, Michał Eliasberg
(כירורג) 1242
פּיעטריקאָווער נאָם 66
און אין דער לעטשניצע, בושעווינער 11 פון 1 ביז 2 א זייגער

Dr. med. S. NIEWIAŹSKI
הויט- און וועגערישע קראַנקה., מענער-שוועכע
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 נאָכמיטאָג
שענקעוויטשאַ 34.

ד״ר י. שעפּס
געבּורטסהעלפער און פרויען-ארצט
איבּערגעציגען אויף וואָסכאַדניאַ 36
שפּרעכשטונדען פון 4½ ביז 7 אָוונט. 1282

די מאָדערנסטע לאַמפּען
פאַר שפּייז-צימערן
און קאַבּינעטען
קויפט זיך אַמבּעסטען צו פאַבּריקס
פּרייזען נור ביי
ש. פּ. שמאַרעוויטש
8 פּאָמאָרסקאַ 8
בעמערקונג: עס ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי איבּעראַרבּיי-
טונגען פון גאַז אויף עלעקטריע. אויך אָקסידירט. 986

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.
פּרייזע ביליגע! בעראַטונג אָהן געצאָהלט

א גרויסער אויסוואַהל
שירעם
— פון —
און שטעקענס
מיט 25 פּראָצ. ביליגער
ווי איבּעראַל!
צו בעקומען אין
ווערקשטאַט פון
ס. פינענבוים,
19 נאַרוטאָוויטש 19.
בעמערקונג: ס׳ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי
רעפּעראַטורען, ווי אויך איבּערציהען. 324
געדענקט די אַדרעס: נאַרוטאָוויטש (ד זייגער) 19.

הייל-פּעדאַגאָגישע קורסען
פאַר שוואַכבעפעהיגטע און שווערערציהבּאַרע
קינדער, שפּראַכשטערונגען
Dr. med. A. SZMIRGELD
נערווען-אַרצט.
CEGIELNIANA 6. 144
איינשרייבען קאָן מען זיך יעדען טאָג פון 6 ביז 7 אָוונד.

מעבּעל
קאָמפּלעט-איינריכטונגען ווי אויך איינצעל, קויי-
פען אַלע ביי די עלטעסטע סאָלידע פירמע
I. M. TERKELTAUB
12 NARUTOWICZA – Tel. 34-18 – w podwórzu. **12**
ווייל דאָרט איז די בעסטע אויסאַרבּייטונג!
די ביליגסטע פּרייזען! בעקוועמסטע בעדינגונגען!

עלעקטרישע בעלייכטונג אין 5 טאָג!
ווער עס וויל האָבּען עלעקטרישע בעלייכטונג
שנעל און גוטע בעדינגונגען, אויף וועקסלען. אָדער
קליינע ראַטעס, זאָל זיך ווענדען אין
ZAKŁAD ELEKTROTECHNICZNY
(אין הויף) **Piotrkowska 44**
בעמערקונג: עס ווערען אויסגעפיהרט רעפּעראַ-
טורען צו יעדער צייט. 912

Dr. H. Hammer
אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען.
נעהמט אָן פון 5 ביז 7 אָוונד.
Wschodnia 38, telefon 28-39.

Dr. PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט — זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.
וועגערישע- און האָר- הויט - קראַנקה. מענער-שוועכע,
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-
שטראַהלען. — נעמט אָן 9—1, 4—8 אָוו., דאַמען: 4—5

Ch. Cejtin
צאָהן-אַרצט
צוריקגעקעהרט. 1287

אַבּאָנעמענטס-פּרייז:
אין לאָדז: א חודש — 4.00 זלאָטעס. אויף דער פּראָווינץ: א חודש —
6 זלאָטעס. אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער.—פאַר׳ן אונהאַלט
פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטליך.
...אַרטיקלען ... אָנזאָגען ביי טאָג און ביי נאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז:
פאַר׳ן טעקסט 15 גראָשען, פּריוואַט 20 גראָשען, אין טעקסט 20 גר. פּריוואַט
30 גראָשען. נאָכ׳ן טעקסט 10 גר., פּריוואַט 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע
אַנאָנסען 200 פּראָצ. ... — 50 פּראָצ. ...
פאַר א מאָל ...

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.